

Maailmankauppalehti

+ REPU-LIITE

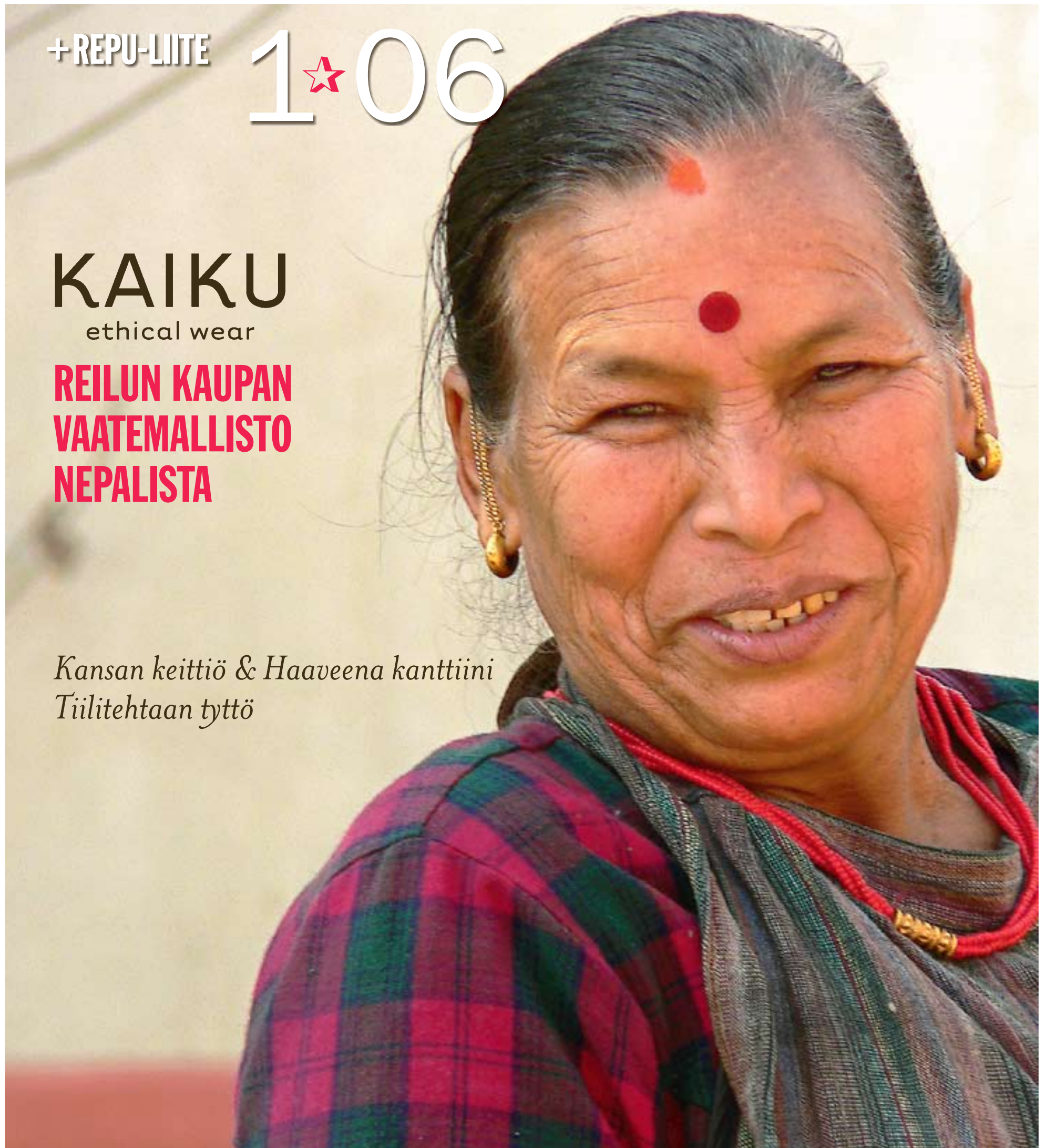
1★06

KAIKU

ethical wear

**REILUN KAUPAN
VAATEMALLISTO
NEPALISTA**

*Kansan keittiö & Haaveena kanttiini
Tiilitehtaan tyttö*

Julkaisija:

Maailmankauppojen liitto ry
Världsbutikernas förbund rf
c/o Maailmankauppa Kirahvi,
Palokunnankatu 13-15, 13100 Hämeenlinna
puh. 045-670 5645
www.maailmankaupat.fi
maailmankaupat.liitto@sci.fi

Maailmankauppojen liitto ry
Världsbutikernas förbund rf

Maailmankauppalehti on reilun kaupan erikoislehti. Sen tavoite on tiedottaa kansainvälisestä kaupasta ja reilusta kaupasta. Maailmankauppalehti pyrkii herättämään monimuotoista keskustelua ja tuomaan esille vaihtoehtoja ja erilaisia näkökulmia kansainvälisen kaupan rakenteisiin ja talouspoliittiseen kehitykseen.

Kaikki kirjoitukset edustavat kirjoittajien omia näkemyksiä, eivätkä välttämättä vastaa Maailmankauppojen liiton virallista kantaa. Lehden vastuu virheellisestä tai pois jääneestä ilmoituksesta rajoittuu ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen. Huomautukset 14 vrk lehden ilmestymisestä.

Lehti ilmestyy vähintään neljä kertaa vuodessa. Tilausmaksu / neljä numeroa on 10 euroa. Tilaus tehdään maksamalla tilaus tilille 800016-70928507 ja kirjoittamalla viestikenttään tilaajan nimi ja osoite. Osoitteenmuutokset liiton toimistoon.

Julkaisun tuottamiseen on saatu ulkoasiainministeriön kansalaisjärjestöille suunnattua tiedotustukea. Julkaisussa esitetyt näkemykset eivät välttämättä edusta ulkoasiainministeriön virallista kantaa.

Toimituskunta:

Päätoimittaja
Antti Markkanen
antti.markkanen@kehityskauppa.org
041 454 8912

Toimitussihteeri
Anastasia Laitila
anastasia.laitila@kolumbus.fi
050 331 5136

Kati Hjerp
khjerp@ulapland.fi

Repuliitteen vastaava päätoimittaja
Kristiina Juutinen
kristiina.juutinen@uta.fi

Taitto: Heikki Sallinen / Logopolis
Paino: I-print, Seinäjoki 2005
Painos: 45 000 kpl
ISSN 1455-6987

Kansi: Kutoja Ashmaya Silpakar on työskennellyt Mahaguthilla 15 vuotta. Kuva: Erja Lahdenperä.

P Ä Ä K I R J O I T U S

Pörssikurssien takana

Nykyisin vallalla oleva suuryrityksille ja pörssikursseille mieliksi olon talouspolitiikka ei ole ollut auvoinen ratkaisu ihmisille sen paremmin Lapissa kuin kehitysmaissakaan. Tähän tulokseen tulevat tässä lehdessä niin vasemmistolainen Lapin kansanedustaja Esko-Juhani Tennilä kuin väitöskirjaansa tekevä tutkija Toni Haapanen. Samalla kannalla oli suuri kristillinen avustusjärjestö Christian Aid, jonka tutkimusta lehtemme numerossa 3/05 esiteltiin. Taloudellisen globalisaation kritiikki tulee monelta suunnalta.

Nykyinen maailmanmeno ei tee köyhyydestä uhanalaista elämänmuotoa missään päin maailmaa, eikä myöskään upporikkaudesta. Usein pörssikurssien maksumiehenä ovat kaikkein heikoimmat, kuten lapset.

Valokuvissa sivulla 20 näkyy New Delhin rautatieasemalla asuvien poikien arkea: aamutee keitetään jätemuovinuotiolla junanikkunoista heitetyissä ruoka-astioissa, rahaa ansaitaan myymällä niin ikään matkustajien hylkäämiä vesipulloja. Nämä lapset ovat vailla huolenpitoa, kunnollista terveydenhuoltoa ja useimmiten ilman lämmintä ateriaa.

Maailman talousfoorumissa tammikuussa 2006 Intian hallituksen virkamies kertoi, kuinka monista intialais-

ta nuorista yrittäjistä on tullut miljonäärejä. Nuoren yrittäjän kuva Intiassa on kuitenkin useimmiten jätteitä pienyritysten kierrätykseen keräävän lapsen, jonka ansiot jäävät muutamaan rupiaan.

Mutta paistaa se päivä joskus globalisaation risukasaan-kin: Yhtäläisen huonoista lähtökohdista kuin Delhin aseman pojat tulevat tamil nadulaisissa lasten kylissä asuvat lapset. Heistä kerrotaan sivulla 8. Erästä onnellisesta elämän käänteestä on esimerkkinä tiilitehtaan tyttö Pethu Ponnu. Hän pääsi hiljattain kouluun 13-vuotiaana. Takana ovat työntäyteiset kahdeksan vuotta tiilitehtaalla saven ja tiilien kantajana.

Anastasia Laitila ja Antti Markkanen

kuva: Antti Markkanen

S I S Ä L T Ö 1 / 2 0 0 6

- Visiitti: Kolme globaalikykyistä pudotettua 3**
Tänään ajattelin toisin | Poliittinen pilapiirros 3
Kaikuja Nepalista – Reilun kaupan vaatemallisto 4
Hiljaista työtä tasa-arvon puolesta 6
Reaching the Unreached – Hedelmistään puu tunnetaan 8
Näin batiikki syntyy 9
Repu-liite 11-13
Ruokaa reilusti: Kansankeittiö 14
Kirjat: Missä sade leikkii/No Full Stops in India 15
Haaveena kanttiini 15
Toimittajan keittiöstä: Vähän kerrallaan terveellisempään sokeriin 16
Kaikki hyväkö epäterveellistä? 17
Arkien kohtaaminen 18
Kunnian ja häpeän rajalla 19
Köyhyyden vähenemisestä ei sittenkään näyttöä 20
Tiilitehtaan tyttö 21
Varaa valita? | Minimipalkka Intiassa ja Suomessa | 100 päivää lakisääteistä 22
Reilu palkka käsityöläisille | Maailmankauppalehti 20 vuotta sitten | Sarjakuva 23
Reilun kaupan toimijat 24

V I S I T T I

Kolme globaalikyymistä pudotettua

Sevetin Sergei

Syrjäkylästä syrjemmälle siirryttyään katuvalonaan taivaan kuu. Kerran kuussa kirkastava, jollei pilvistele. Kunnankinonaan revontulet, toisinaan tosikomeat, alkamisaika on vain joka kerta arvattava itse. Hete josta hän vetensä kantaa on syvä ja muutenkin hyvä, mutta lumenlappo pahan tuiskun perästä mökin portailta auratikkutielleen voipi nostattaa kaksi, kolmekin vaihtopaidallista lappohikeä. Silti häntä lähestyy, perkele, kunta kiinteistöverokarhulla! Onneksi työttömyyspäivärahallaan häthätää piimäpurkki, ruislimppu ja lenkinpätkä päivää kohti ei vielä ole tullut isompaa kiusausta karhuansa maksaa. Ja jos sattuisi tulemaan, onneksi sataa kilometriä lähempää ei löytyisi paikkaa johon sen maksaisi. Vastineensa, semmoisenaan, Sergej pyytää laittamaan kansanedustajan seuraavaan runokirjaseen, lukekoot kunnanherrat sen siitä. Ja jolleivät runovihkosta kunnankirjastoonsa tilaa ja sieltä sitä lainaa, omapa on häpeänsä.

New York

New Yorkissa kaduille ulkoistetut köyhät ojentelivat pahvipatjoiltaan kohmeisia sormiaan kohti pilvenpiirtäjien takaa tammikuuamuun kohoavaa aurinkoa, ainoaa ystäväänsä.

Johannesburg

Mareita on viidentoista ja musta ja kaunis. Mareita on viidentoista ja hänellä on aids. Mareita on viidentoista ja hänet voitaisiin pelastaa. Mareitaa ei voida pelastaa, lääke on liian kallista. Lääke on liian kallista ja Mareitan polvet notkuvat. Jos lääke olisi halpaa, notkuisi lääkeyhtiön pörssikurssi.

Uusliberaali maailma

Kuten oheisista runoistani näkyy, kansanedustajanapääseenäkemään jakuulemaan monenlaista.

Sergein purkaus on kuultu Lapin baarilla ja se kuvaa hyvin mihin syrjäkylillämme on tultu. Ensimmäisistä lopestettiin koulut, sitten kauppa, sitten lakakäymästä myymäläauto. Kun kunta ja lääni vielä lopettivat bussivuorojen tukemisen, omaa autoa vailla olevien vanhusten oli siirryttävä taajamaan lähemmäksi palveluja.

Toisessa runossa ollaan New Yorkissa aamulenkillä. Siellä yönsä kadulla nukuvia on paljon ja muutenkin kyydistä pudonneiden osa tuntui olevan aivan lohduton. Turvaa ei ole missään. Täysin vailla terveydenhoitoa olevia USA:ssa on jopa kymmeniä miljoonia.

Kolmas mieleen jäänyt kuva on Etelä-Afrikan matkalta. Siellä päästiin irti apartheidista, mutta köyhyydestä ei ole päästy. Siihen vaikuttaa myös se, että ulkomaiset lainoittajat edellyttävät kehenojen sosiaalietuuksien leikkaamista.

Miksi sitten tilanne on näin lohduton?

Siksi että uusliberalismin ote on vahvistunut.

Uusliberalistinen ideologia on oppi markkinatalouden ihanuudesta. Opin mukaan markkinatalous on uudestaan vapautettava ja valtion on vetäydyttävä.

Opin vaikutus tuntuu myös Suomessa. Ennen pidettiin selvänä, että posti ja VR ovat niille annettu

palvelutehtävän suorittajia. Nyt ne ovat muuttuneet pelkästään voittoa tavoitteleviksi toimijoiksi. Siksi Rovaniemi–Kemijärvi välinen henkilöjunaliikenne on uhan alla.

Uusliberalismilla on vaikutusta siihen, että maapallolla on muutama kymmenentuhatta rahassarypevää miljardööriä, mutta alle kahden euron tulolla päivänsä kitkuttavia on peräti kolme miljardia.

On selvää, että näin räikeästi epäoikeudenmukaisessa maailmassa on tehtävä jotakin.

Kaikki tämän tietävät, vain vastaukset vaihtelevat. Olemme me, jotka vaadimme köyhyyden poistamista ainoana tieenä turvallisempaan maailmaan. Ja ovat ne, jotka ajavat lisäsatksauksia asevoimiin, vaikka niihin käytetään yhteensä jo 1000 miljardia dollaria vuodessa. Se on lähes 30 kertaa Suomen valtion koko budjetti.

Suomikaan ei voi asenteillaan ylvästellä. Köyhyys omassa maassammekasvaa, seonsaavuttanut jo 600.000 ihmisen määrän. Myös kehitysapumme on kaukana YK:n määrittelemästä 0,7 % bkt-tasosta. Rahaa työmarkkinatuen korottamiseen ja kehitysavun lisäämiseen ei kuulemma ole. EU:n taistelujoukkojen muodostamiseen, kouluttamiseen ja varustamiseen uutta rahaa riittää.

Ei auta kuitenkaan lannistua.

Kaikki me voimme – pienemmällä tai isommalla porukalla – tehdä jotakin konkreettista ihmismäisen menon aikaansaamiseksi omassa kylässä, kaupunginosassa, kunnassa, maakunnassa, Suomen valtiossa, EU:ssa ja planeetalamme.

Ja pienistä puroista se isokin virta syntyy. ☆

Esko-Juhani Tennilä

Teollistamista kuvaava hirviö ahmaisee jharkhandilaisen alkuperäiskansaan kuuluvan viljelijän elinehdot ja toimeentulon Kolhaan Podahatin alueella.

Jharkhandis Human Rights Organisation -liike vetoaa brittiläisten vuonna 1908 säättämään maa-omakeuslakiin (Chotanagpur Tenancy Act), joka takaa alkuperäiskansalle maankäyttöoikeudet kyseisellä alueella. Nykyinen hallinto on alkanut teollistaa aluetta voimakkaasti ja tämä on herättänyt kiivasta vastarintaa alkuperäiskansan keskuudessa.

Piirros: Thomas Sundi, Jharkhand, 2005. Piirros julkaistiin seinäsarjakuvana marraskuussa 2005 ja siinä on käytetty hindin ja hon kieltä, käännös englannin kautta suomeksi. Hon kieltä puhuu noin miljoona ihmistä Jharkhandissa.

Thomas Sundi on jharkhandilainen erittäin arvostettu kansalaisjärjestöaktivisti sekä World Comics Indian puheenjohtaja, joka työskenteli räätälinä ennen kuin ryhtyi täysipäiväiseksi piirtäjäksi. Hän on ruohonjuurisarjakuvan pioneereja Intiassa. Hänen piirroksiaan nähtävissä myös www.worldcomics.fi sivuilla.

Leif Packalén
Maailman sarjakuvat ry
www.worldcomics.fi

K O L U M N I

Tänään ajattelin toisin

Dollarilla päivässä? Katinkontit.

Tapasin päätoimittajan ennen lähtöäni kolmen kuukauden opiskelumatkaleni Intiaan. Suunnittelimme innostuneina ”dollarilla päivässä”-palstaa tämän vuoden lehtiin – kaikki me Intiassa talven aikana vierailevat maailmankauppalaiset voisimme selviytyä jonkin aikaa sillä kuuluisalla dollarilla päivässä ja raportoida kokemuksistamme. Olemmehan rutinoituneita alle suomalaisen köyhyysrajan eläjiä.

Idea tuntui hyvältä, sommittelin jo kuvia mielessäni. Mutta eihän siitä mitään tullut. Dollari on noin 45 rupiaa ja ostovoimaan suhteutettuna eli ostovoimapariteetilla korjattuna noin kymmenen rupiaa.

Jos joutuu liikkumaan töihin, kouluun tai mihin tahansa, summasta menee päivässä todennäköisesti vähintään neljä rupiaa bussimaksuihin. Siis jos kulkee kaksi kilometriä suuntaansa. Rikksalla ajamisesta ei kannata uneksia-kaan. Yhden aterian voi kyllä saada kymppillä, mutta se ei riitä neljä–seitsenhenkiselle perheelle, joita Delhin slummeissa elää tuhansittain.

Eri puolilla Intiaa perheen ruokataloudesta vastaavat kertoivat tarvitsevansa päivässä ruokaan Rs 10–20 per syöjä. Vaikka hintaerot vaihtelevat ympäri Intiaa, vaikuttaisi siltä, että perusruokaan tarvitsee vähintään tuon kymmen per naama. Ja entä kaikki muu?

Ne tapaamani slummien naiset Delhi-ssä, jotka työskentelivät kodin ulkopuolella, olivat yleensä kotipalvelijoita. Kuukausitienestiti oli 300–500 rupiaa. Bussimatkoihin kului nelisen rupiaa päivässä ja töitä tehtiin kuutena päivänä viikossa, joten matkakuluja kertyi keskimäärin 104 rupiaa kuussa. Lapsia perheessä on 3–7.

Aviomiesten ansiotaso vaihteli, esimerkiksi yksityisyrityksinä toimiva vihanneskauppias saattoi tienata 50–100 rupiaa päivässä. Osa oli täysin työttömänä, jotkut satunnaisissa töissä. Joillakin rahat kuluivat nestemäiseen ravintoon, toiset maksoivat yksityisille rahanlainaajille velkojaan yli 100 % korolla. Pahimmassa velkaraossa olevien perheiden äidit joutuivat maksamaan velkojille seksillä.

Päätoimittaja raportoi välillä matkoistaan Keralassa ja Tamilissa. Ravintolalaskut olivat hiukan enemmän kuin kymmenen rupiaa päivässä.

Suomalaisena köyhänä olin Intiassa suorastaan varakas. Silti oli päiviä, jolloin en käyttänyt paiseaakaan. Intialaiset ovat nimittäin vieraanvaraista kansaa, jotka estävät väkisin vieraita kasvattamasta maansa kansantuloa ja kustantavat kaiken omasta pussistaan. Vaikka pussi olisi köykäinen.

Kaikkein köyhimmillä alueilla sain sydämellisimmän vastaanoton. Kuivia Marie-keksejä ja päivän kahdeksatta kuppia kitkerää teetä ei voinut jättää nauttimatta, koska niiden hankkiminen oli ollut ihmisille vaivan takana.

Haastattelin opinnäytetyötäni varten naisryhmää eräällä uudelleenasutusalueella. Heiltä puuttuivat kunnollinen juomavesi ja terveyspalvelut eikä työpaikkoja ollut lähimaillakaan. Alueelle kulki yksi bussi, ja sekin miten sattuu. Monien lasten koulunkäynti oli katkennut surkeisiin matkayhteyksiin.

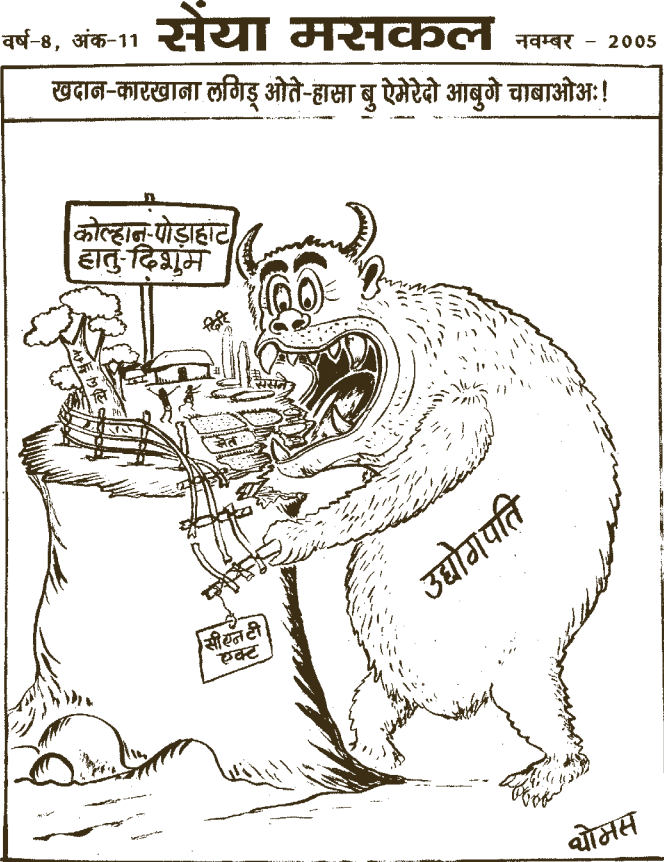
Puretusta slummista uudelleenasutusalueelle siirrettyjen ihmisten on lunastettava maapala, jolle rakentaa uusi 12–18 m² asumuksensa. Osalle 7 000 rupian summan kerääminen oli kuitenkin ylivoimaista, ja he asuvat pysyvästi tilapäisissä asumuksissa. Osa on lunastanut maan, muttei koskaan saanut sitä laillisesti käyttöönsä, eikä voinut ryhtyä rakennustöihin. Yhdesäkään kodissa ei ole tilaa keittiölle. 25 000 asukasta kohden on yhdeksän yleistä, maksullista vessaa.

Surkeista olosuhteista huolimatta jokaisella on tarve osoittaa ihmisarvonsa. Nämä ikänsä köyhyydessä eläneet, kouluttamattomat keski-ikäiset naiset taistelevat paitsi omien oikeuksiensa puolesta, myös auttaakseen muita yhteisöjä. ”Haluamme, ettei muiden tarvitse taistella olemassa olostaan kuten meidän täytyi”, totesi eräs naisista.

Dollari päivässä saattaa kertoa aineellisesta köyhyydestä, mutta hengesä intialaiset köyhät ovat rikkaita.

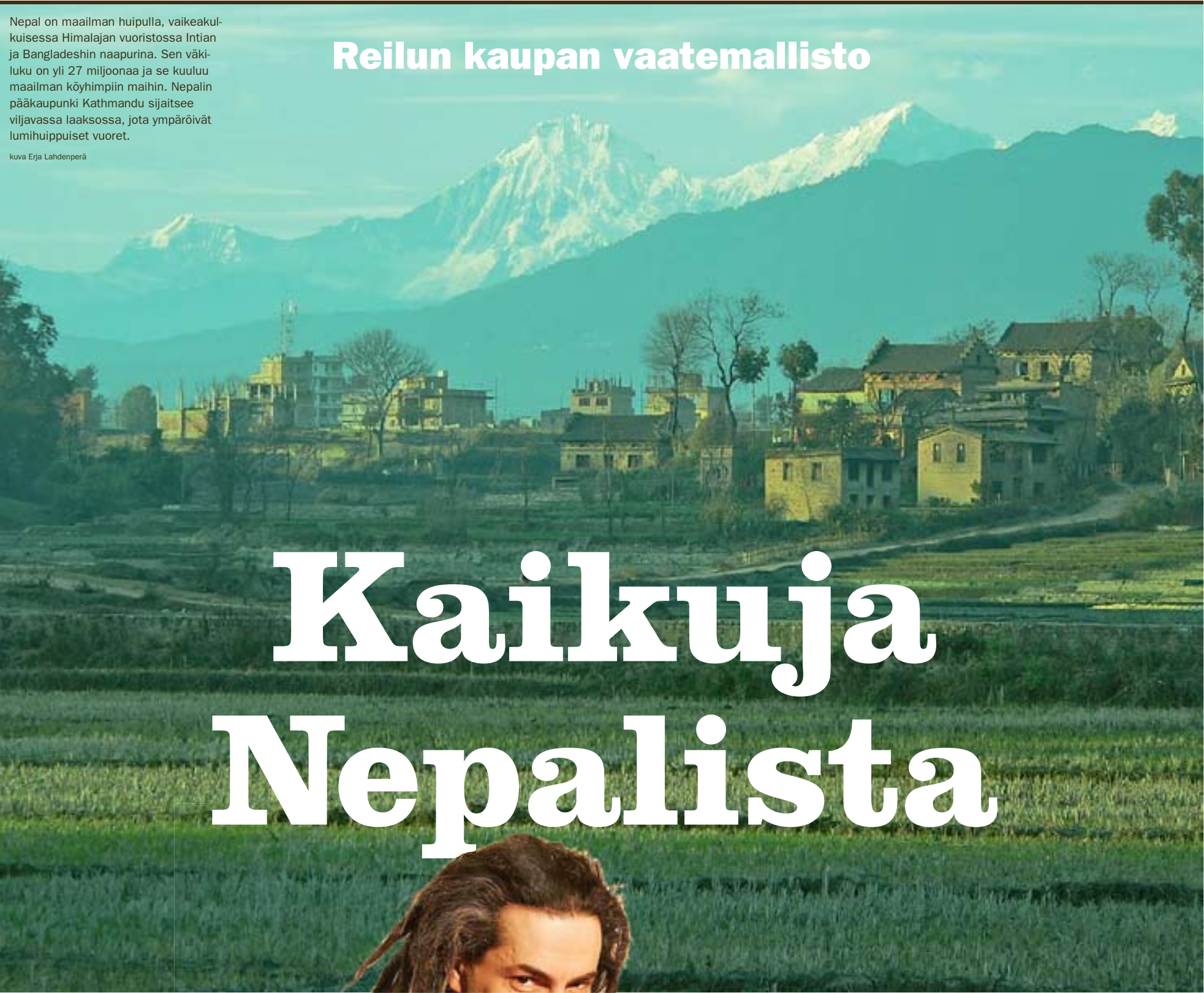
Anastasia Laitila

Kirjoittaja on vieraillut Intiassa viiteen otteeseen, viimeksi suorittaessaan sosionomin opintoihin kuuluvaa työharjoittelua marraskuusta 2005 helmikuun alkuun 2006.

Nepal on maailman huipulla, vaikeakulkuisessa Himalajan vuoristossa Intian ja Bangladeshin naapurina. Sen väkiluku on yli 27 miljoonaa ja se kuuluu maailman köyhimpiin maihin. Nepalin pääkaupunki Kathmandu sijaitsee viljavassa laaksossa, jota ympäröivät lumihuippuiset vuoret.

kuva Erja Lahdenperä

Reilun kaupan TÄHTI on uudessa naisten ja miesten vaatemallistossa, Kaiku ethical wear’issa, yhdistänyt nuoren suomalaisen vaatesuunnittelun ja nepalilaisen käsityötaidon. Vaatteita suunnitellaan on ajateltu moderneja kaupunkilaisia, joille ei ole ihan samantekevää millaisissa olosuhteissa heidän vaatteensa on valmistettu. Vielä parempi, jos vaate on mukavan näköinen. Siinä voi olla jokin juju, mutta se ei välttämättä huuda erilaisuuttaan jo kadun toiselta puolelta.

Kuva: Niclas Warius

Reilun kaupan vaatemallisto

Kaikuja Nepalista

Ensimmäinen Kaiku-mallisto

Ensimmäisessä mallistossa on miehille pitkä takki, lyhyt takki, paita ja housut. Värit ovat maanläheisiä: mustanharmaasta takista vihertäviin housuihin. Kaiku-kevätkekoelmasta naisille löytyy housut, toppi, jakku ja nappipusero. Värit ovat pehmeitä ja niitä on sekä viileämmistä sävyistä pitävälle että lämpimämmissä viihtyville.

Toukokuussa saapuu Kaiku-kesämallisto, jossa on varauduttu myös helteisiin ja vapaampaan oleilemiseen. Syysmallistomme on jälleen asiallisvoittoinen uusine väreineen ja malleineen.

Suunnittelu

Kevätmalliston ovat suunnitelleet EVTEKin opiskelijat Jarno Tiainen, Mia Vuoksenturja ja Paula Hiltunen. He suunnittelivat osan malleista koulutyönään ja muutama kokonaisuutta täydentävä osa tilattiin heiltä erikseen. Jarno Tiainen ja Mia Vuoksenturja myös tekivät 10-viikkoisen opiskeluunsa liittyvät työharjoittelun Nepalissa, Reilun kaupan järjestö Mahaguthissa. Siellä he mm. opiskeli-

vat Mahaguthin tuotantomenetelmiä kuten poljettavalla ompelukoneella ompelemista ja vierailivat Mahaguthin ashramissa, jossa naiset saavat sekä turvallisen asuinympäristön että koulutuksen.

Päästyään Mahaguthin kangasvarastoon Jarno Tiainen kertoi löytäneensä etsimänsä. Kankaat alkoivat ilmaista, millaisiksi vaatteiksi ne halusivat päätyä. Mia Vuoksenturja suunnitteli vastaavasti nuorten naisten malliston, jota Mahaguthi on myynyt menestyksellisesti Espanjaan. Kaiku-mallistossa Mian suunnittelua näkee hyvin istuvissa nauhahousuissa.

Paula Hiltunen tavoitti hyvin ajatuksemme moderneista ja samaan aikaan klassisista malleista. Hänen käsialaansa ovat naisten yläosat ja kesäksi saapuva mekko.

Värit ja kankaat

Väriskaala on aina sovitettu trendeihin. Useimpia kankaita ei siksi ollut Mahaguthilla valmiina, vaan ne luotiin erikseen tätä mallistoa varten. Kankaissa on usein erivärinen loimi ja kude. Se saa kankaan värin elämään ja näyttämään jopa silkiltä, vaikka kaikki

kankaat ovat sataprosenttista puuvillaa. Tämän vuoden tammikuussa haimme yhdessä Mahaguthin ahkeran ja taitavan suunnittelijan Sumitra Baijun kanssa oikeita, eri osissa yhteen sopivia sävyjä.

Kaikki kankaat ovat vuoria myöten käsinkudottuja. Ne on kudottu niin hienosti, että useimpien asiakkaiden on ollut vaikea uskoa niitä perinteisillä tavoilla valmistetuiksi. Paksummissa kankaissa on taasen karheaa pehmeyttä.

Mahaguthi

Mahaguthi toimii gandhilaisen perinteen mukaan käyttäen mahdollisimman paljon nepalilaista raaka-ainetta ja tuoden esille nepalilaista perintetaitoa. Mahaguthin piirissä on n. 2 000 käsityöläistä eri puolilla Nepalia. Mahaguthi tuottaa myös mm. loktapaperisia lampunvarjostimia, muistikirjoja ja kortteja sekä keramiikkaa, koruja, soittimia ja sisustustekstiilejä.

Mahaguthilla on erittäin moderni johto ja matala hierakia. Se mahdollistaa hyvän järjestön sisäisen ja ulkoisen viestinnän. Siten Reilun

kaupan Tähti ja Mahaguthi voivat yhdessä kehittää Kaikua yhä paremmaksi ja laajemmaksi, sillä loppujen lopuksi liikesuhteissakin kyse on aina inhimillisestä kyvystä ymmärtää ja huomioida toista. Mahaguthin markkinointijohtaja Sonali Shrestha ja suunnittelija Sumitra Baiju vierailivat Suomessa viime elokuussa.

Reilun kaupan Tähti on käynyt kauppaa Mahaguthin kanssa vuodesta 2000. Myöhemmin Mahaguthista kiinnostui myös helsinkiläinen Maailmankauppa Uusivaihde. Uusivaihteella ja EVTEKillä oli yhteistyöhanke, jossa vaatesuunnittelun opiskelijat suunnittelivat osana opiskeluaan mallistoja Reilun kaupan Tähdelle Mahaguthin kankaista. Tavoitteena oli, että parhaimmat työt pääsisivät tuotantoon asti. Projekti onnistui hyvin, sillä ensimmäisissä mallistoissa on useampikin näitä opiskelutöitä joko sellaisenaan tai jalostettuna. ☆

Erja Lahdenperä

Kirjoittaja on Reilun kaupan TÄHDEN toimitusjohtaja.

Kuvat Erja Lahdenperä

Kutoja **Ashmaya Silpakar** on nyt työskennellyt Mahaguthilla 15 vuotta. Hän kutoi jo kotonansa sarikangasta, mutta siirtyi Mahaguthille, sillä siten hän ansaitsee paremmin eikä hänen tarvitse markkinoida tuotteitaan erikseen. Hänen 70-vuotias miehensä on jo eläkkeellä ja he elelevät samassa talossa poikiensa perheiden kanssa. Kullakin perheelä on kuitenkin oma keittiönsä ja Ashmaya tienaa heidän kahden kullungit. Hän ei jaksakaan tehdä enää ihan yhtä lujasti töitä kuin nuorempana ja onkin siksi iloinen, että Mahaguthilla voi työskennellä myös hiukan rauhallisemmalla tahdilla – ansiot kun maksetaan tuloksen mukaan.

Sita Pakhrin on ollut 10 vuotta Mahaguthilla ompelijana. Tässä valmistuu paitoja Japaniin. Sita on kahden lapsen yksinhuoltaja ja hän on onnellinen voidessaan maksaa ansioillaan lastensa koulunkäynnin.

Mahaguthin ashrameissa naiset saavat sekä turvallisen katon, ruoan, terveydenhuollon että koulutusta. Ashrameissa mm. koulutetaan käsityöammatteihin tyttöjä, jotka muutoin mahdollisesti joutuisivat ihmiskaupan uhreiksi. Ihmiskauppaa käydään vain joillain alueilla Nepalia, mutta siellä se on täyttä todellisuutta. Koulutamalla tytöt ammatteihin osoitetaan kyläyhteisöille ja tyttöjen köyhille vanhemmille, että on se ajan kanssa perheille kannattavampaa ja onnellisempaa.

Nepalilainen kutoja **Nirmala Magar** yhdessä 9-vuotiaan **Nishan**-poikansa kanssa. Nirmalalla on myös 14-vuotias tytär ja aviomies. Aviomies on töissä leipäkaupassa, mutta hän pitää ansioitaan vain ominaan. Nirmala kertoi omanarvontuntoa äänessään, että hän ei nykyisin pyydä mitään mieheltään vaan maksaa omasta palkastaan kaiken: vuokran, ruoan ja lasten koulumaksut. Hän kertoi haaveilevansa siitä, että hänen tyttärensä saisi niin hyvän koulutuksen, että pääsisi Mahaguthin toimistoon töihin. 34-vuotias Nirmala on työskennellyt Mahaguthissa 11 vuotta. Hän oli aluksi lankojen vyyhtiäjänä, mutta kokeili itsekseen kankaan kutomista, sillä kutoja ansaitsee enemmän kuin vyyhteäjä. Kudontakokeilu onnistuikin niin hyvin, että hän kohta pääsi kutojaksi. Nirmala on onnellinen työstään Mahaguthissa, sillä kouluttamattomana hänellä olisi muutoin hyvin vähäiset mahdollisuudet työllistyä.

KAIKU
ethical wear

Kuva: Niclas Warius

Silence on Kolkatassa toimiva järjestö, jonka pyrkimyksenä on auttaa vammaisia ihmisiä pääsemään osaksi muuta yhteiskuntaa. Silence aloitti työskentelyn vammaisten ja kuurojen kanssa vuonna 1979. Tänä päivänä sen toiminta on kasvanut ja se on saanut useita palkintoja työstään.

Hiljaista työtä

tasa-arvon puolesta

Silencella on Kolkatassa iso työpiste, jossa työskentelevät valmistavat mm. suitukkeita, kynttilöitä, puuesineitä, postikortteja ja koruja. Silence Training Institute järjestää vuosittain kolme kurssia, joilla voi opiskella kädentaitoja sekä tietokoneohjelmointia tai -tekniikkaa. Puolen vuoden kurseilta valmistuu joka vuosi vähintään 120 oppilasta. Silence työllistää ne, jotka eivät saa työtä muualta.

”Silencen työntekijät ovat kuukausipalkkalaisia ja heille on työtä tarjolla ympäri vuoden. Käsityöläisten ansiot vaihtelevat yleensä ammattialoitain. Silencessä kaikkien työntekijöiden palkkausperiaate on nykyisin sama, työtehtävistä tai työkuunnosta riippumatta,” kertoo Silencen varapuheenjohtaja Bikram Sen.

Palkkausuudistus

Viisi vuotta takaperin Silencessä tehtiin palkkausuudistus, jonka tarkoituksena oli päästä eroon urakkapalkkauksesta. ”Se oli epäoikeudenmukainen järjestely, varsinkin kun vam-

maisten henkilöiden lähtökohdat ovat niin erilaisia. Katsoimme, että kaikilla pitäisi olla minimipalkka. Harjoittelijat aloittavat nykyisin 1000–1100 rupian palkalla, ja palkka nousee ammattitaidon kehityksen perusteella,” Bikram Sen selittää. ”Keskipalkka on noin 2700 rupiaa. Sampa, kauanko sinä olet ollut talossa?” hän huikkaa Silencen vientituotteiden koordinaattorille. ”Kuusi vuotta? Ja tienaat nyt 2400 rupiaa kuussa.”

Bikram Sen ja taloudenhoitaja Sanjib Das selvittävät, että palkan päälle työntekijät saavat kahdesti vuodessa noin kuukausipalkan suuruisen bonuksen. Jos Silencen tulos on odotettua parempi, sekin jaetaan bonuksina tai muina lisinä työntekijöiden kesken. Tehtaan alakerrassa on kanttiini, josta vammaiset työntekijät saavat ilmaisen lounaan. Lisäksi heille maksetaan kuukausittain palkan päälle 150 rupian suuruinen ruokalisä.

Palkkojen ja bonusten lisäksi Silence huolehtii työnantajana lakisääteisistä velvoitteista, kuten sosiaalimaksuista. Sosiaalivakuutusmaksun 3 %

maksaa työnantaja kokonaan, valtion säästörahastoon (provident fund) työnantaja maksaa 10 % ja työntekijä toiset 10 %. Rahat voi nostaa jäädesään eläkkeelle tai pois työstä. Rahastosta on myös mahdollista saada lainaa. Lisäksi Silencen työntekijöillä on lisäturvana oma eläkerahastonsa, jonka maksuista huolehtii työnantaja.

”Tällä hetkellä minimipalkka ei ole mielestäni tyydyttävällä tasolla, mutta enempää Silence ei voi maksaa nykyisellä myynnillä,” Bikram toteaa. ”Kolkatassa ihminen kuitenkin pärjää joten kuten jopa 20 rupialla päivässä, toisin kuin Delhissä. Tuhat rupiaa kuussa pitäisi täällä siis olla riittävä kuukausiansio ja siitä palkkamme lähtevät.” Silencen työntekijöiden taloudellinen asema on kirjava, sillä osa tulee hyvätulolisista perheistä, osa on köyhiä ja jotkut vailla laajan intialaisperheen taloudellista tukea. Ilmainen työpaikkaruokailu ja maan minimipalkan tasoinen harjoittelijan lähtöpalkka varmistavat kaikille perustoimeentulon.

Silencen kaikki tulot tulevat myynnistä, joka parhaimmillaan on ollut Rs 10 miljoonaa. Sanjib Das kertoo, että Silence pyrkii kasvattamaan myyntiään nyt paikallisilla markkinoilla. ”Vienti olisi kannattavaa, mutta valtio vaikeuttaa sitä. Esimerkiksi kynttilöiden ja niiden valmistuksessa käytettyjen aineiden kuljettaminen lentorahtina on terrorismilakien myötä kielletty.”

Silencella on paikallisillakin markkinoilla jo jalansijaa – eräskin viiden tähden hotelli tilaa heiltä 100 000 tuikkukynttilää kuussa. Järjestöllä on myös oma vähittäismyymälä paikallisessa ostoskeskuksessa.

Yhteys työntekijöiden perheisiin

Bikram Sen puhuu Silencen vammaisista työntekijöistä ”meidän tyttöinä ja poikina”, mutta lämpimään sävyyn. Osa työntekijöistä ja heidän perheistään on ehtinyt tulla jo hyvinkin tutuiksi, sillä osa on työskennellyt Silencessä siitä asti, kun se aloitti toimintansa vuonna 1979.

”On kiinnostavaa nähdä, kuinka kuurot ovat menneet naimisiin kuulovien kanssa”, Bikram Sen pohdiskelee. ”Heidän perheensä ovat saaneet sosiaalista varmuutta. Jos nämä ihmiset eivät olisi töissä Silencessä, heidän perheensä olisi ollut heistä taloudellisessa vastuussa. Nyt he saavat ylimääräistä tuloa.” Bikram Sen jatkaa, että vammaisten työntekijöiden vanhemmat kutsutaan tapaamiseen Silencen ainakin kahdesti vuodessa sekä kriisitapauksissa.

Myös vammaisia työntekijöitä halutaan saada osallistumaan yhdistyksen toimintaan ja päätöksentekoon, mutta se ei ole onnistunut kovin hyvin. ”Kuukausittain tapaavassa toimikunnassa on kuitenkin kaksi työntekijää mukana. Kun tuotteiden kanssa on ongelmia, kysymme aina henkilökunnan neuvoa ja useimmiten sitä noudatetaan.” ✨

Anastasia Laitila & Antti Markkanen

Kirjoittajat vierailivat Silencessä joulukuussa 2005.

Tanmoy Thakurata

23-vuotias Tanmoy Thakurata työskentelee viidettä vuotta Silencen kynttiläosastolla. Hän kertoo opiskelleensa kahdeksanteen luokkaan saakka Kolkatan kuurojen ja mykkien koulussa ja olleensa sen jälkeen koneopissa. Mistä koneesta oli kyse, jäi epäselväksi.

Silencen koulutukseen hän pääsi vuonna 2000, valmistui seuraavana vuonna ja on siitä asti ollut Silencen tehtaalla ensin harjoittelijana, sitten kokopäivätyössä.

Tanmoy asuu vanhempiensa ja sisarensa kanssa. Äiti on töissä kotona, isällä on vaateyritys ja sisar opiskelee yliopistossa.

Bemol Roy

Bemol Roy on 34-vuotias jokapaikan höylä. Hän on ollut Silencessä 16 vuotta, ja osaa kuulemma kaikkien osastojen työt. Kuin todistaakseen muiden kehuja Bemol seuraa mukana kynttiläosastolta puuosastolle sorvin ääreen.

Bemol kävi koulua kuudenteen luokkaan saakka. Sitten hän pääsi Silencen ja Kolkatan yliopiston yhteiselle kädentaito-kurssille, josta hänet otettiin Silenceen töihin. Bemol asuu vanhempiensa kanssa, hänellä on yksi sisar joka on naimisissa ja asuu appivanhempiensa luona. Bemolin isä myy perunoita ja sipuleita, äiti on töissä kotona.

Surjit Sen

40-vuotias Surjit Sen on työskennellyt jo 25 vuotta Silencessä. Silencen perustaja antoi Surjitille töitä aivan järjestön alkuvaiheessa. Surjit on naimisissa, mutta lapsia heillä ei ole. Hän asuu viiden minuutin ajomatkan päässä työpaikalta ja kulkee töihin omalla pyörätuolipyörällä.

Surjit on käynyt koulua kahdeksanteen luokkaan saakka toisen järjestön ylläpitämässä koulussa. Mitään ammattikoulutusta ennen Silenceen tuloa hänellä ei ollut, kaikki taitonsa hän on oppinut työssä. Normaalisti hän työskentelee suitsukeosastolla, mutta kiireisinä kausina hän auttaa kynttiläosastolla.

Surjit tienaa Rs 3500 kuussa. Hän toivoisi tienäänsä Rs 5000, silloin hänen ei tarvitsisi huolehtia mistään raha-asioista. Hänen vaimonsa ei käy töissä kodin ulkopuolella. Vaimon oikea käsi ei ole täysin toimintakykyinen, mutta hän pärjää hyvin kotona ja pystyy huolehtimaan liikuntarajoitteisesta miehestään

Anastasia Laitila

Reaching The Unreached

Hedelmistään

puu tunnetaan

Suomalaisiin Reilun kaupan klassikkotuotteisiin kuuluvat vahabatiikkiseinävaatteet ja -huivit. Hindujen jumalia kuvaavat seinävaatteet tulevat katoliseen De La Salle veljestöön kuuluvan veli James Kimptonin vuonna 1975 perustamasta Reaching The Unreached-kansalaisjärjestöstä (RTU). RTU toimii Tamil Nadussa Etelä-Intiassa lähellä Batlagundun kaupunkia.

Järjestön käsityöläiset käyttävät sekä maallisia että hindulaisen ja kristillisen perinteen mukaisia aiheita. Käsityöosasto, joka työllistää noin 150 ihmistä, on taloudellisesti omavarainen ja tuottaa pientä voittoa. Tuotteita myydään paikallisille markkinoille ja viedään Japaniin, Englantiin, Ruotsiin, Saksaan ja Suomeen. Se on kuitenkin vain osa RTU:n toimintaa.

Ympäröivälle maaseudulle on rakennettu yli 7100 taloa, jotka on annettu köyhille perheille. Puhtaan veden puutteesta kärsivälle alueelle on porattu kolmatta tuhatta kaivoa. Terveystenhoito-ohjelma kattaa 1500 RTU:n kouluja käyvän oppilaan kouluterveydenhuollon ja antaa apua päivittäin noin sadalle sairaalle. Liikkuva klinikka tavoittaa päivittäin 50 henkeä.

Veli James Kimpton otti huolehtia neljästä hylätystä lapsesta vuonna 1978. Työ lasten parissa on jatkunut siitä asti. RTU:n vuosikertomus 2004–2005 kertoo erään tytön tarinan: ”Äiti jätti 12-vuotiaan tyttärensä vilkkaalle Bodin bussipysäkille. Lapsen isä oli kuollut joitakin kuu-kausia sitten, ja äiti lähti miesystävän-
sä mukaan. Bodin pysäkillä tapahtuu

kuva: Antti Markkanen

Lasten kylä

paljon lasten hyväksikäyttöä. Poliisi toi tytön RTU:hun. Päivittäisissä rukoustuokioissamme huomasimme hänen osaavan lukea erinomaisesti Koraania arabiaksi. Veli James hankki hänelle välittömästi Koraanin.”

Nykyisin RTU:lla on neljä lapsikylää, joissa sadat lapset voivat kasvaa huolehdittuina ja rakastettuina. ☆

Antti Markkanen

Suomalaiset maailmankauppalaiset vierailivat RTU:ssa helmikuussa 2006. Järjestöstä kerrotaan enemmän seuraavissa Maailmankauppalahden numeroissa. RTU:n tuotteita maahantuo Oulun Juuttiputiikki. Kristillisiä aiheita on tänä vuonna alkanut tuoda Suomeen Hämeenlinnan Maailmankauppa Kirahvi.

Lisätietoja:

www.rtuindia.org
www.juuttiputiikki.fi

kuva: Tuija Saloranta

kuvat: Kati Hjerp

37-vuotias Viji on kutoja ja ollut töissä RTU:ssa lähes 12 vuotta. Urakkapalkkana hän ansaitsee 20-28 rupiaa metriltä kangasta. Päivässä pystyy kuivana kautena kutomaan nelisen metriä, mutta sadekausina kangaspuut takkuavat ja valmista kangasta syntyy vain kolme metriä.

Palkan päälle tulee hindujen uudenvuodenjuhlan diwalin aikaan bonus, joka on 18 % vuosipalkasta. Työ kerryttää myös eläkesäästöjä valtion hallinnoimaan rahastoon. Sieltä, samoin kuin työläisten omasta säästökassasta, on mahdollista saada lainaa esimerkiksi asunnon korjaukseen.

Viji asuu äitinsä ja 11- ja 9-vuotiaiden tyttäriensä kanssa Batlagundun kaupungissa äidin omistamassa talossa. Mies on Maduraissa leipomossa töissä ja käy kahdesti kuussa kotona. Hänen palkkansa menee omiin elinkustannuksiin Maduraissa. Kotiin Batlagunduun ei jää mitään tuotavaa, joten perhe joutuu elämään Vijin palkan ja hänen äitinsä pienen eläkkeen varassa.

Vaikka omasta talosta ei tarvitse maksaa vuokraa, ei siinä asuminen ilmaistakaan ole. Kahdesti vuodessa taloon joudutaan laittamaan uusi olkikatto. Pitkän päälle tulisi edullisemmaksi teetättää tiilikatto, mutta se olisi niin suuri kertainvestointi, että toistaiseksi Viji ei ole siihen uskaltanut ryhtyä.

Yksin perheen taloudesta vastaavana Vijillä on vaikeuksia saada rahat riittämään. Perhe saa kuitenkin perusterveydenhoidon ja lääkkeitä työnantajalta RTU:sta. Lapset ovat siellä koulussa ja saavat ruuan, koulupuvut ja kirjat vuotuista 150 rupian koulumaksua vastaan.

Lapset koulumatkalla

kuva: Antti Markkanen

kuvat: Kati Hjern

Näin batiikki syntyy

1. Puuvillakangas silitetään.
2. Kuvio kopioidaan läpipiirtämällä lyijykynällä.
3. Sulaa vahaa levitetään kuvion päälle pienellä kannulla.
4. Vaha halkeilee kuivuessaan ja halkeamakohtat värjäytyvät muodostaen batiikille ominaisen hiusverkoston.

kuva: Heidi Heikkinen

5. Kangas upotetaan väriin. Väri ei tartu vahatulle alueelle. Mikäli kankaaseen halutaan useita värejä, tehdään useita vahaus- ja värjäysvaiheita. Valmiissa kankaassa tummin alue on kaikkien värjäyskertojen summa.
6. Vaha poistetaan valmiista kankaasta keittämällä.

Maahantuonti ja tukku:
Tampereen kehitysmaakauppa,
p. (03) 344 6770
sähköposti: posti@kehitysmaakauppa.org

ALKUPERÄ

www.maailmankaupat.fi

TUNNETTU

www.NoSweatShop.com

**Tiedustele
paikkakuntasi
Maailman-
kaupasta!**

Reilun kaupan Tähti
loi modernin **eettisen
vaatemalliston** yhdessä
nepalilaisten käsityön taita-
jien kanssa. Käsinkudotut
kankaat ja ompelu ovat
Mahaguthin, nepalilaisen
Reilun kaupan tuottajan
taidonnäytteitä.

Hämeentie 48, 00500 Helsinki, Sörnäinen, Kurvi
Avoinna ark 10–18, la 10–15

www.kaikuethical.com

પ્રતિદવની પ્રતિદવની પ્રતિદવની પ્રતિદવની પ્રતિદવની પ્રતિદવની પ્રતિદવની પ્રતિદવની

Tilaa
Maimankauupalehti

*Reilun kaupan erikoislehti
jo vuodesta 1984.*

Kehitysmaiden arki ja työ. Ihmiset tuotteiden takana. Tilaa lehti vuodeksi (4 nroa) maksamalla 10 € lehden tiille 800016-70928507. Kirjoita viestikenttään tilaajan nimi ja postitusosoite. Irtonumeroita Maailmankaupoista.

Kuva: Tree Goslinga 2002 www.vrouwen.net/kalimata

**HYVÄ HANKE MUTTA TIETO EI KULJE?
KERRO KEHITYKSESTÄ SARJAKUVILLA!**

MAAILMAN SARJAKUVAT RY TARJOAA:

YHTEISTYÖTÄ JA KOULUTUSTA
VALMIITA OPPIMATERIAALEJA SARJAKUVIEN
KÄYSTÖÄ KEHITYSHANKKEISSA

TUTUSTU TARJONTAAN SIVUILLAMME
www.worldcomics.fi

**COMICS
POWER!**

MAAILMAN SARJAKUVAT RY
PUH. 09-8736751
040-5318235
leif.packalen@worldcomics.fi

Repu-lute

Reilun kaupan puolesta

Repu ry pyrkii lisäämään tietoisuutta Reilusta kaupasta. www.repu.fi

Reilun kaupan kamelit marssivat Bamakon sosiaalifoorumin avajaisissa. Kuva: Tuomas Ylä-Anttila.

Reilumpaa taloutta Bamakossa

”Missä on Bamako? Missä on Mali?” Näihin kysymyksiin olivat törmänneet kaikki Afrikan ulkopuoliset kokousvieraat, jotka olivat löytäneet tiensä 8000 muon osallistujan tavoin Niger-joen rannalle. Bamakossa, länsiafrikkalaisen Malin pääkaupungissa hiekka põlisee ja tunnelma on ystävällinen. Paikalliset pukeutuvat useimmiten kauliisiin, värikkäisiin afrikkalaisiin vaatteisiin, joita tuli ihasteltua niin Sosiaalifoorumin kokouspaikoilla kuin taksin ikkunasta siirryttäessä kokouspaikalta toiseen.

Värikkäät olivat myös Bamakon foorumin avajaiset, ja erityisesti IFAT (International Federation for Alternative Trade) oli niissä näyttävästi esillä: järjestön nimeä kantavat kamelit olivat avajaisten kuvatuin kohde. Kameleiden edellä julistettiin COFTAA (Co-operation for Fair Trade in Africa), joka on IFAT:in afrikkalainen sisarjärjestö.

IFAT järjesti Bamakon foorumissa myös seminaarin reilusta kaupasta, jossa keskityttiin

puimaan reilun kaupan merkijärjestelmää ja sen kattojärjestöä FLO:ta. Kuumalle betonikentälle, pingotettujen kangaspressujen alle kokoontui viitisenkymmentä ihmistä, lähinnä Afrikasta, Euroopasta ja Pohjois-Amerikasta: lähes kaikki tunnistivat IFAT:in tai FLO:n merkin ja vähintään yhtä moni oli ostanut tai tuottanut reilun kaupan merkituotteita.

Tämä monenkirjava seminaari-yleisö jaettiin englanninkieliseksi ja ranskankieliseksi parikymmenen hengen ryhmäksi, joissa mietittiin, mitä ryhmän jäsenet – yksin ja ryhmässä – voisivat reilun kaupan eteen tehdä. Bamakon foorumissa moni tilaisuus järjestettiin simultaanitulkkien avulla englanniksi, ranskaksi ja bambaraksi, joka on Malin puhutuin alkuperäiskieli. Vieläkin ihmettelen, että niin suuri määrä tulkkeja ja tulkkaustekniikkaa oli saatu kuljetettua Bamakoon.

Englanninkielisessä ryhmässä pohdittiin reilun kaupan merkijärjestelmän luotettavuutta ja läpinäkyvyyttä. Osallistujien joukossa oli epäilijöitä,

jotka eivät pitäneet reilun kaupan merkijärjestelmän valvontamene- telmiä luotettavina. Lisäksi heidän mielestään valvonnan pitäisi koskea koko järjestelmää, eikä ainoastaan tavarantuotantoa. Myös tuotteiden jalostamisen siirtämistä alkuperämai- hin sekä FLO:n ja IFAT:in tuottajien vuorovaikutusta ja yhteistyötä peräänkuulutettiin.

Työryhmässä päädyttiinkin muotoilemaan FLO:lle kirje, jossa huolestuneisuus edellisistä teemoista tuotaisiin esiin perusteellisemmin, ja FLO:ta kehoitettaisiin samalla huolehtimaan merkijärjestelmän luotettavuudesta entistä paremmin. Ongelmalliseksi työryhmässä nähtiin se, että monet länsimaiset kuluttajat eivät ymmärrä reilun kaupan järjestelmän olevan koko ajan muutoksessa. Osa työryhmän jäsenistä koki FLO:n itse myös luovan kuvaa reilun kaupan merkistä normina. Kaikki työryhmässä olivat kuitenkin sitä mieltä, että reilu kauppa ei pisy paikoillaan vaan kehittyä jatkuvasti edelleen. Reilu kauppa ei ole valmis.

Solidaarinen talous

Minkälainen talousjärjestelmä olisi yhtä solidaarinen kuin reilu kauppa mutta vielä laajempi? Vuoden 2005 marraskuussa Dakarissa Solidaarisuuden globalisaatio -tapaamisessa reilun kaupan rinnalle kaavailtiin yhteisvastuullisuuteen perustuvaa rahoitusjärjestelmää sekä ihmisten omien vaihtoehtojen ja paikallisten kehitysmallien tukemista vastapainona yksityisen sektorin ja valtion kontrollimalle kehitykselle.

Solidaarisella taloudella tarkoitetaan uudentyyppistä kaupanteon tapaa ja ajattelumallia. Tämä talousjärjestelmä perustuu nykyisen talousjärjestelmän kritiikkiin ja toisaalta pienistä yhteisöistä lähtevään kehitykseen muualta tuotujen ajatusten sijaan.

Järjestelmän nähdään saaneen alkunsa Perussa vuonna 1997, jolloin Limassa järjestettiin ensimmäinen kansainvälinen Solidaarisuuden globalisaatio -tapaaminen. Tämän uudentyyppisen talousajattelun

mukaisia projekteja on käynnissä tälläkin hetkellä kymmeniä tuhansia – niin Etelässä kuin Pohjoisessa, niin kaupungissa kuin maaseudulla, sekä muodollisella että epämuodollisella sektorilla. Solidaarisen talouden kansainvälinen edistämisyhteistyö INPSSE (The Intercontinental Network for the Promotion of the Social Solidarity Economy) järjesti Bamakon Sosiaalifoorumissa aamupäivän mittaisen seminaarin innostaakseen erilaisia toimijoita toteuttamaan solidaarisia taloushankkeita yhteistyössä.

INPSSE pyrkii edistämään myös reilua kauppaa. Sen tavoitteena on saattaa solidaarisesti tuotetut laadukkaat tuotteet markkinoille kohtuullisina tilauskokoina niin, että tuottaja saa kaupankäynnissä tuotteestaan kohtuullisen hinnan. INPSSE suunnittelee myös vaihtoehtoisen sertifiointijärjestelmän rakentamista erityisesti Etelän valtioiden ja alueiden välisen kaupan kehittämiseksi.

Venezuelan Caracasissa reilu kauppa ei ollut pääosassa. Löysin ohjelmasta yhden aiheeseen liittyvän seminaarin, johon en ehtinyt osallistua; sen sijaan keskustelu kävi kiivasti Latinalaisen Amerikan ”uuden vasemmiston” ja myös foorumia avoimesti tukeneen el presidentte Hugo Chávezin ympärillä.

Vasemmistopopulisti Chávezin pelättiin puuttuvan foorumin keskustelun aiheisiin liiankin tiukasti, ja osaltaan näihinkin pelkoihin vastaamaan syntyi myös vaihtoeh-tofoorumi Foro Social Alternativo. Chávezin bolivariaaniseen vallankumoukseen kriittisesti suhtautuvat kansalaisliikkeet kuljettivat edustajansa linja-autoilla eri puolilta maata telттаilemaan pääkaupunkiin ja marssimaan sen kaduille.

Lopulta järjestäjät kuitenkin totesivat, että vaihtoeh-tofoorumi ei välttämättä ollut tarpeellinen, koska Chávez ei hallinnut keskusteluja juurikaan. Hänet kyllä mainittiin väistämättä lähes kaikissa väittelyissä, mutta sekä kovan linjan chavistojen että presidenttiin kriittisesti suhtautuvien kantoja kuultiin kaikissa aihetta koskeavissa seminaa-

reissa, joihin osallistuin. Presidentti jakaa voimakkaasti paikallisten, ja myös foorumiyleisön, mielipiteitä. Median huomion Chávez kyllä taitavasti varasti kahdella julkisella esiintymisellään ja ottamalla myös kantaa foorumin sisältöön. Presidentin mielestä kokous ei saa sortua tyhjänpäiväiseen ”vallankumous-turismiin”, vaan sen täytyy toimia poliittisesti kannattamiensa arvojen eteen. Ongelma on, että foorumilla sinänsä ei ole kantoja, vaan sen tarkoitus on olla avoin tila, jossa erilaiset uusliberalismin ylivallan vastaiset ajatukset voivat keskustella keskenään. Myös tästä foorumin roolista ja sen mahdollisesta politisoitumisesta ja radikalisoitumisesta Venezuelassa keskusteltiin paljon. Toisaalta nähtiin, että foorumin voima on juuri sen moniarvoisuudessa, ja toisaalta sen haluttiin myös pyrkivän joihinkin selviin, todellisiin toimiin.

Chávez näkyi myös Caracasin kaduilla myytävinä Chávez-t-paitoina, Chávez-kelloina, anti-imperialistisina otsanauhoina, Venezuelan uuden perustuslain pokkariversioina ja puhuvina Chávez-nukkeina, jotka paasaavat presidentin äänellä valankumouksellista puhetta. Ne eivät sentään intoudu laulamaan, kuten Chávez itse toisessa julkisessa puheessaan. Presidentti myös vertasi itseään vapaustaistelijä Simón Bolívariin ja Jeesukseen ja päätti puheensa provosoivasti vaatimalla Sosialismia tai kuolemaa!

Monia Caracasin-kävijöitä kismitti Chávezin saama huomio viestimissä, mutta jollei sosiaalifoorumi itse pysty nostamaan kyllin selviä kysymyksiä tai kantoja esiin, on tapahtumassa vähänlaisesti kiinnostavaa uutisoitavaa. Foorumin ”avoin tila”-luonteen takia sen ei voi olettaakaan järjestyvän yhden tai muutaman kysymyksen taakse, mutta se voisi toimia kannustavana

Toisenlainen Maailman sosiaalifoorumi 2006

Maailman kansalaistoimijoita yhteen kokoava, nyt kuudetta kertaa järjestettävä Sosiaalifoorumi päätettiin pitää tänä vuonna kolmessa maanosassa peräkkäin: Malin Bamakossa, Venezuelan Caracasissa sekä Pakistanin Karachissa. Bamakon ja Caracasin foorumit seurasivat toisiaan tammikuun lopulla, mutta Karachin foorumi viivästyy maaliskuulle maanjäristyksen jälkihoidon takia.

Foorumien teemat olivat järjestelyjen mukaisesti tänä vuonna entistä paikallisempia. Bamakossa olivat esillä Länsi-Afrikan puuvillantuottajien ongelmat, siirtolaiskysymykset ja kehitysapu, ja foorumia pidettiin myös eräänlaisena Afrikan harjoitteluna ensi vuonna Kenian Nairobiassa pidettävää koko maailman sosiaalifoorumia varten. Caracasissa odotettua huomiota sai presidentti Hugo Chávezin rooli foorumissa ja Etelä-Amerikan niin sanotun uuden vasemmiston nousu.

Kirjottajista Sofia Laine osallistui Bamakon ja Anna Ylä-Anttila Caracasin foorumiin.

Sofia Laine ja Anna Ylä-Anttila

Matti Kohonen (oikealla) luennoi maanantaina 12. kesäkuuta Helsingissä ghanalaisesta reilun kaupan kaakaontuottajaosuuskunnasta, josta hän parhaillaan tekee väitöstutkimusta. Tilaisuuden tarkempi aika ja paikka ilmoitetaan Repun kotisivuilla lähempänä ajankohtaa. Lisätietoja: sofia.laine@iki.fi (050-583 0019).

Politiikkaa Caracasissa

puunviljelyn vastaisen verkoston (Red Latinoamericana Contra los Monocultivos de Arboles) kokoukseen osallistuvin, vastaavat iskulauseellaan: Plantaasit eivät ole metsää!

Sellutehtaiden työllistämisvaikutus kiistetään – esimerkiksi Uruguayhin on luvassa pitkällä aikavälillä vain noin 300 uutta työpaikkaa. Valittujen toimintatapojen paremmuudesta voidaan olla montaa mieltä – Argentiina on väittänyt maiden väliselle raja-alueelle rakennettavan tehtaan ympäristövaikutusten arviointia puutteelliseksi ja EU:n uskotaan kieltävän käytetyn teknologian ympäristölle vahingollisena alueellaan vuoteen 2007 mennessä.

Viimeistään Botnian neuvotteluma täysi verovapaus tehtaidensa ja plantaasiensa alueille saa kyseenalaistamaan sijoituksen Uruguaylle tuomat hyödyt. Foorumissa eri maiden toimijat jakoivat keskenään tutkimustuloksia ja toimintavinkkejä ja suunnittelivat yhteisiä julkisuuskampanjoita. Botnian-maalaiset vieraat otettiin innolla mukaan suunnitteluun. Virisi ajatus sellutehtaita käsittelevän seminaarin järjestämisestä Suomen sosiaalifoorumiin.

tilana poliittisen toiminnan synnylle.

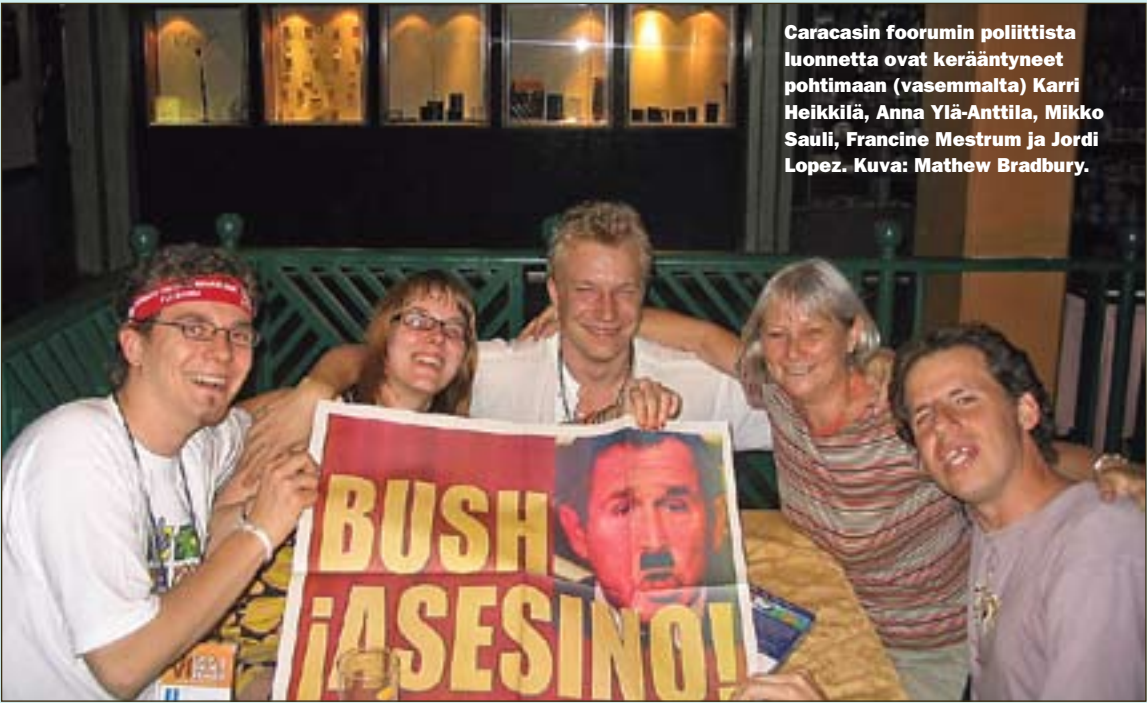
Yhdysvaltojen arvostelu foorumissa ei yllättänyt. Pohjoinen ”isoveli” on aina ollut keskeisesti läsnä Latinalaisen Amerikan politiikassa, ja nykyinen tilanne, jossa Yhdysvallat keskittyy Lähi-Idän kysymyksiin, on jopa helpotus monille eteläamerikkalaisille. Patriarkaalisien, sotilaallisen ja uusliberalistisen maailmanjärjestyksen vertauskuvana oli tietenkin George W. Bush, josta tehty puna-naamainen Hitler-viiksinen juliste korosti monia tapahtumapaikkoja.

Maailmankaupan kysymykset

tulivat foorumissa esille lähinnä vapaakauppasopimuksista ja kansainvälisistä talousinstituutioista Maailmanpankista, WTO:sta ja IMF:stä puhuttaessa. Kun kerroin olevani Reilun kaupan vapaaehtoinen, harva innostui, mutta kun kerroin olevani Suomesta, monet liittyivät maani heti Latinalaista Amerikkaa kuohuttaviin sellutehdashankkeisiin. ”Oh, from the land of Botnia!”, sanoivat uruguaylaiset. ”From the land of Stora Enso!”, hämmästelivät brasilialaiset.

Foorumi oli myös kohtauspaikka eri maiden sellutehdashankkeita vastustaville toimijoille. Hankkeiden ympäristö- ja sosiaalisista vaikutuksista kiistellään lähes kaikissa Latinalaisen Amerikan maissa, vaikka plantaasiin rakentaminen on niissä hyvin eri vaiheessa. Brasiliassa sellupeltoa on jo kymmeniä tuhansia hehtaareja, Uruguayssa niitä ollaan istuttamassa ja Perussa kehitys on vasta aluillaan.

Metsäyhtiöt sanovat käyttävänsä parasta mahdollista teknologiaa, ja alueen metsien häviämisen valossa puiden istutuksella yritetään saada myös imagoetua. Järjestöt, joiden yksipuolisen, monokulttuurisen

Caracasın foorumin poliittista luonnetta ovat kerääntyneet pohtimaan (vasemmalta) Karri Heikkilä, Anna Ylä-Anttila, Mikko Sauli, Francine Mestrum ja Jordi Lopez. Kuva: Mathew Bradbury.

Suomen Sosiaalifoorumi järjestetään 1.–2.4. ruotsinkielisellä työväenopisto Arbiksella Helsingin Töölössä, osoitteessa Dagmarinkatu 3.

Lisätietoja saa Suomen sosiaalifoorumilehdestä (ilmestyy Voiman 2/2006 välissä) sekä seminaarissa ”Sellutehtaita Uruguayhin – tapaus Metsä-Botnia. Keskustelua sellutehdashankkeiden sosiaali- ja ympäristövaikutuksista. Millaista Suomi-kuvaa viemme maailmalle?” Tilaisuuden järjestävät muun muassa Maan ystävät, Suomen Luonnonsuojeluliitto, Siemenpuu-säätiö. Tietoja voi kysellä myös osoitteista leo.stranius@iki.fi (040-754 7371) tai anna.yla-anttila@helsinki.fi (050-3535 125).

Lisätietoja verkostosta saa osoitteesta www.sosiaalifoorumi.fi ja www.wrm.org.uy, solidaarisesta taloudesta kerrotaan osoitteesta www.ripress.net.

Terveisiä Torniota!

Nykyiset Tornion repulaiset ovat kaikki tulleet paikkakunnalle opiskelemaan muualta päin Suomea, joten ryhmämme on värikäs. Repu-Tornion nykyinen toiminta herätettiin henkiin viime vuoden syksyllä. Torniossa on ollut Reilun kaupan toimintaa aiemminkin, mutta se kuihtui vapaaehtoisten muutettua pois.

Tällä hetkellä ryhmässä toimii tarmokkaasti kuusi vapaaehtoista. Reilun kaupan edistäminen pyörähti sujuvasti käyntiin Tiina Keräsen lokakuussa järjestämästä info-tilaisuudesta, vaikka itse tilaisuuteen, ja sitä kautta toimintaan, jäimme kaipaamaan vielä lisää osanottajia. Ryhmä on innokas toimimaan, erityisesti haluamme järjestää tempauksia. Banaanipukuilua odotetaan mielenkiinnolla!

Lokakuussa järjestimme maistatuksen K-Market Karungissa Reilun kaupan viikolla. Marraskuussa osallistuimme kahvilakampanjaan kohtuullisella menestyksellä: vierai-

”Osallistumme valtakunnalliseen Reilun kaupan hedelmät 5 vuotta -kampanjaan järjestämällä banaanitempauksen Tornion keskustassa.”

Tällä hetkellä Tornion paikallisryhmässä toimii aktiivisesti kuusi jäsentä. Takana Maria, Outi ja Anniina, edessä Tuija, Tiina ja Sara.

limme ainakin kuudessa torniolaisessa kahvilassa esittelemässä reiluja kahveja ja teetä. Olimme melko yllättyneitä sii-

tä, kuinka vähän monilla oli tietoa itse Reilusta kaupasta. Jätimme esitteitä ja tuotenäytteitä tutustuttaviksi.

Helmikuussa olemme suunnitelleet kevään toimintaa. Tarkoitus on toteuttaa opinahjoomme, Humanistiseen ammattikorkeakouluun, Reilun kaupan esittelypiste. Näin teemme Reilua kauppaa ja Repun toimintaa tutuksi, ja ehkäpä saamme houkutelua lisää väkeä mukaan. Lisäksi koonnumme katselemaan matkakuvia Reilun kaupan tuottajamatkalta, joka tehtiin vuoden vaihteessa Latinalaiseen Amerikkaan. Siinä samalla kerromme tuottajista vapaamuotoisesti kaikille asiasta kiinnostuneille.

Maaliskuussa tulee kuluneeksi viisi vuotta siitä kun Suomessa on ollut mahdollista ostaa reiluja hedelmiä. Täällä Torniossa osallistumme valtakunnalliseen Reilun kaupan hedelmät 5 vuotta -kampanjaan järjestämällä banaanitempauksen Tornion keskustassa.

Tornion ryhmän tapaamisia väritää aina rento meininki ja mahtavat herkut! Tarkoitus ei ole purtaa otsa rypyssä, vaan pitää hauskaa. Siinä samalla hoidetaan myös asialliset asiat

ja homma toimii hyvin! Vaikka ryhmämme koostuukin tällä hetkellä Humakin opiskelijoista, toivoisimme, että myös muut torniolaiset kiinnostuisivat Repun toiminnasta. Toivotammekin siis kaikki kiinnostuneet tervetulleiksi mukaan ryhmämme toimintaan!

Sara Heinäaho

- Nykyinen toiminta alkoi syksyllä 2005
- Aktiivisia toimijoita tällä hetkellä kuusi
- Yhteyshenkilö Tiina Keränen, tigo@luukku.com, puhelin 044 2918283

Reilun kaupan uutisia

Reilun kaupan järjestelmä menestyi tutkimuksessa

Reilun kaupan merkki hyödyttää kahvinviljelijöitä selvemmin kuin muut eettiset sertifikaattimerkit. Näin todetaan tuoreessa kansainvälisessä tutkimuksessa, jonka toteuttivat yli 200 kuluttajajärjestön muodostama Consumers International sekä riippumaton kestävä kehityksen tutkimuslaitos IIED.

From Bean to Cup -tutkimuksessa selvitettiin Reilun kaupan merkin lisäksi Rainforest Alliancen, luomusertifikaatin ja Utz Kapeh-järjestelmän vaikutuksia kahvinviljelijöiden arkeen Vietnamsissa ja Brasiliassa.

Reilun kaupan järjestelmä sai kiitosta alhaisista sertifiointikutannuksista sekä pienviljelijöiden tukemisesta. Muut sertifikaatit olivat olleet ansiokkaita suurten kahvinostajien mukaan saamisessa, mikä auttaa nostamaan standardeja kahvialalla.

Reilun kaupan tuotteiden saatavuus parantunut jälleen

Uusi vuosi on tuonut yhä useamman kaupan hyllylle Reilun kaupan tuotteita. Ostoskoriin voi nyt poimia marokkolaisia Reilun kaupan appelsiineja tai eteläafrikkalaisia viinirypäleitä. Myös uutuuskahvi Classic Rekoa ja Simon Levellin metsämarjateetä löytyy monesta kaupasta.

Reilun kaupan täysmehualikoimakin on laajentunut. Marlin valmistamat appelsiini-ananas- ja appelsiini-mangotäysmehut löytyvät kaikkien kaupparyhmien valikoimista. Osa Alkoista on lisäksi ottanut Reilun kaupan puna- ja valkovii-nit tilausvalikoiman tuotteiden joukosta hyllymyyntiin myymälöihinsä.

kuvat: Reilun kaupan edistämisyhdistys

Julkkikset poseeraavat Reilun kaupan puolesta Lontoossa

Maaliskuun ajan on Lontoossa mahdollisuus vieraillla Reilun kaupan valokuvanäyttelyssä. Trevor Leighton on vanginnut musta-valkokuviinsa julkisuuden henkilöitä. Kuviissa he hulluttelevat Reilun kaupan tuotteilla, kuten ananaksilla ja puuvillalla. Kuviin on liitetty tekstit, joissa muun muassa Vic Reeves, Adrian Edmondson, Donna Air ja Gemma Kidd kertovat, miksi he ostavat Reilun kaupan tuotteita.

Näyttelyn tarkoituksena on muistuttaa ihmisille, että päivittäisillä ostosvalinnoilla voi muuttaa maailmaa.

Näyttely löytyy osoitteesta Oxo Tower Warf, Bargehouse Street, London SE1. Vapaa pääsy.

McDonald's kokeilee Reilun kaupan kahviin siirtymistä Yhdysvalloissa

Hampurilaisjätti McDonald's päätti siirtyä Reilun kaupan kahviin 658 ravintolassa Yhdysvaltojen koillisosissa.

Oxfam America ja TransFair iloitsevat päätöksestä. TransFair USA:n presidentti Paul Rice toivoo, että McDonald's ottaisi Reilun kaupan kahvin käyttöön kaikissa ravintoloissaan. Hänen mukaansa McDonald'sin päätös on esimerkki muille yrityksille, jotka vielä harkitsevat Reilun kaupan kahviin siirtymistä. Päätös oli hänen mukaansa myös voimakas viesti ruokateollisuudelle siitä, että Reilu kauppa tarkoittaa laatua.

Ensimmäinen reilujen tuotteiden nettikauppa avattu Ruotsissa

Andreas Holmbäckin perustamasta nettikaupasta voi tilata Reilun kaupan tuotteita sekä muita eettisesti tuotettuja esineitä minne tahansa päin maailmaa. Holmbäckin mukaan Reilun kaupan tuotteiden tunnettuus sekä myynti kasvavat jatkuvasti. Samoin kasvaa ostosten teko internetissä. Esimerkiksi viime jouluna joka toinen ruotsalainen sanoi ostaneensa jonkin joululahjan verkosta. Hienoa Holmbäckin mielestä on se, että samalla kun ihmisten tiedostavuus lisääntyy, lisääntyy myös Reilun kaupan tuotteiden myynti.

Lisätietoja osoitteessa www.skicka1present.se

Uutiset on koonnut Jenni Hamara.

Kansankeittiö

Ruokaa reilusti -palsta on perinteisesti esiteltyt erilaisia Reilun kaupan elintarvikkeita ja erilaisia tapoja valmistaa niitä. Tänä vuonna ruokatoimitus tutustuu köyhyysrajalla ja sen alapuolella elävien ihmisten ravitsemukseen.

Ruoka on universaali tarve: jokaisen täytyy syödä. Kaikilla ei kuitenkaan ole mahdollisuutta syödä riittävästi ja ravitsevaa ruokaa. Mistä koostuu illallinen seitsenhenkisessä tamiliperheessä, jossa kuukauden tulot ovat monta kertaa pienemmät kuin menot? Mitä eroja on kaupunkien ja kylien ruokakulttuurissa? Syövätkö yhdessähuoneessaelävät suurperheen jäsenet yhdessä?

Tutustu miljoonien syrjäytettyjen ihmisten elämään heidän keittiönsä kautta.

Ruokatapoja

Useimmiten intialaiset perheet eivät syö yhdessä. Hinduperheissä ensimmäiseksi syö perheen vanhin mies tai mahdolliset vieraat, sitten muut miehet, sitten lapset ja naiset. Ruoan valmistaja syö yleensä viimeisenä. Keskiluokkaisissa kaupunkilaisperheissä asetelma on kuitenkin muuttunut, ja perhe saattaa nykyisin syödä yhdessä. Ruokaakaan ei valmista vaimo vaan palvelija. Suurin osa ihmisistä syö käsin, ja nimenomaan oikealla kädellä – vasen on varattu ”likaisiin töihin” eli alapään pesuun vessareissuilla.

Tamil Nadu

Eteläintialainen keittiö on länsimaalaisille melko tuntematon. Tamil Nadussa aterian kulmakiviä ovat riisi ja sambar, tulinen keitto riisin kostukkeena. Sambarin ja riisin kanssa tarjoillaan 1–3 eri kasvihöystä sekä linssijauhoista valmistettuja papardeja, paikallista näkkileipää. Chapatit eivät myöskään ole yleisiä Etelä-Intiassa – riisi, kookospähkinä, chili ja erilaiset linssijauhot muodostavat peruseruoka-aineet. Ruoka tarjoillaan banaaninlehdeltä ja syödään sormin pyörittelemällä riisistä ja lisukkeista palloja, jotka nakataan suuhun. Jos syöjä on tyytyväinen ateriaansa, hän taittaa lehden syötyään itseensä päin. Jos lehden taittaa poispäin, se viestii ruoassa olleen vikaa.

Aamiaiseksi tamilit syövät useimmiten idliä – höyrytetystä riisistä valmistettuja kakkusia – tai dosaa – riisi- ja linssijauhosta paistettuja lettusia. Kyytipoikana kummassakin ovat kookos- ja tomaattichutney, tamilikeittiön suola ja pippuri. Dosa on myös yleinen illallinen. Lounas koostuu isosta kulhosta riisiä sekä sambarista, kenties kahdesta – kol-

Monet naisten oma-apuryhmät hankkivat ansiotuloja valmistamalla papardeja. Papardit kuivataan auringossa katolla tai kadulla.

mesta vihanneshöystä, rasamista (”pippurivettä”, vahvaalientä) ja jogurtista, joka sekoitetaan jäljellä olevaan riisiin. Jogurtin avulla jämäruoka on helppo kerätä lehdeltä, ja se auttaa ruoansulatuksessa. Aterian päätteeksi syödään usein pieni makea banaani tai muu hedelmä.

Sambar

Sambar on kenties yleisin eteläintialainen ruokalaji. Se on voimakkaasti maustettu keitto, jota syödään kastikkeen tapaan riisin, dosan tai idlien kanssa. Jokainen valmistaa sitä omalla tavallaan ja siitä on erilaisia muunnelmia. Tämä resepti on suometettu sellaiseksi, että sitä on helppoa täällä valmistaa.

Ainekset (neljälle):

- 8 dl vettä
- 1,5 dl punaisia linssejä
- 1,5 dl porkkanaa
- 3 pieneksi pilkottua perunaa
- 400 g tomaattia tai 100 g tomaattipyreetä
- 1 dl kookoshiutaleita
- Yhden sitruunan mehu
- 1 rkl suolaa
- 1–2 dl tuoreita kasviksia, esim. kesäkurpitsaa, salkopapuja tai kukka/parsakaalia
- 2 tl chilijauhetta
- 1 rkl ruokaöljyä
- 1 tl mustia sinapinsiemeniä
- 10 pientä currylehteä
- 1 valkosipulin kynsi
- 4 banaanina

Paahda kuivia linssejä pannulla hetki, kunnes ne alkavat tuoksua ja niiden väri muuttuu. Ole kuitenkin tarkkana,

sillä linssit palavat herkästi. Lisää 4 dl vettä ja anna linssien pehmetä noin 15 minuuttia. Lisää tarvittaessa vettä, ettei keitos pala.

Sekoita joukkoon kasvikset ja anna kypsyä kymmenisen minuuttia. Lisää sitten tomaatti, kookos, 6 dl vettä ja anna kiehua miedolla lämmöllä muutama minuutti. Lisää sitten sitruunamehu ja mausteet sekä tarvittaessa vielä vettä.

Kuumenna öljy miedolla lämmöllä. Lisää sinapinsiemenet ja aseta kattilan päälle kansi, koska siemenet sinkoilevat

Papard-taikinan valmistusta madurailaisessa slummissa. Papard-tehdas on usein yksi huone, jossa vaivataan ja kaulitaan.

kuumetessaan. Kun sinkoilu on loppunut, sekoita joukkoon currylehdet ja pilkottu valkosipuli. Lisää lopuksi peruna ja kuullota pari minuuttia. Lisää seos keittoon ja anna kiehua miedolla lämmöllä, kunnes vihannekset ovat kypsyneet sopivasti. Nestettä on normaalisti paljon, mutta sitä voi lisätä tai jättää pois oman maun mukaan. Tarjoile riisin kanssa. Banaanit syödään jälkiruokaksi.

Anastasia Laitila & Mika-Petri Lauronen

Punaisia luomulinssejä sekä **luomukookoshiutaleita** tuo maahan ainakin Aduki.

Luomujuureksia ja -kasviksia sekä **Reilun kaupan banaaneja ja sitruunaa** on saatavissa hyvin varustetuista supermarketeista.

Reilun kaupan riisiä tuo maahan mm. Tampereen kehityskauppa.

Reilun kaupan currylehtiä, chilijauhetta ja mustia sinapinsiemeniä löytyy Reilun kaupan Tähtien maahantuomasta srilankalaisesta maustepakkauksesta.

”Vain viljelijä elää vapaana. Muiden elämä riippuu hänen työnsä hedelmistä.”

– Tiruvalluvar

Eero Hämeenniemi on Sibelius-Akatemian sävellyksen dosentti, joka on viettänyt pitkiä aikoja eteläisessä Intiassa. Missä sade leikkii on kokoelma lyhyitä tunnelmapaloja hänen matkoiltaan. Niitä ryydittävät Hämeenniemen oivasti kääntämät tamilinkieliset runot.

Kirjan aihevalikoima on laaja. Mukana on kuvaus monsuunista, pohdiskelua kielistä ja rahasta, uskontojen vertailua ja ennen kaikkea taidetta. Hämeenniemen taiteilijatausta heijastuu myös tekstiin. Osa tarinoista käsittelee juuri musiikkia ja tanssia. Kielikin on sointuvaa, jopa runollista. Aistimukset ja tunnetilat ovat pääosassa. Runot rytmittävät kirjaa hyvin, vaikkakin tarinoiden järjestys olisi ehkä saanut olla toinen. Nyt musiikilliset kertomukset painottuivat kirjan loppuosaan, kun niiden ripottelu sinne tänne olisi ehkä toiminut paremmin.

Hämeenniemen rakkaus aiheeseensa heijastuu kirjan joka sivulta. Teos on rakkaudenosoitus Intian kulttuurille ja taiteelle omana itsenään, ei länsimaihin tuotuna torsona. On aivan eri asia kokea Intian moninaisuus suoraan kuin välikäden kautta. Kirjaa lukiessa Intia kuitenkin tuntuu olevan nurkan takana.

Mark Tully puolestaan on Kalkutassa syntynyt, Britanniassa koulutettu britti, joka on työskennellyt BBC:n toimittajana Intiassa vuosikausia. No Full Stops in India on kokoelma hänen maata koskevia esseitään 1980–1990-lukujen vaihteesta. Myös Tullylla aiheet vaihtelevat laidasta laitaan. Kymmenessä esseessä kuvataan mm. häitä, lesken polttoitsemurhaa ja maailman

kuva: Anastasia Laitila

Missä sade leikkii No Full Stops in India

suurinta uskonnollista tapahtumaa. Kirjan nimi tulee kommentista ”there are no full stops in India, only commas” – Intiassa ei ole pisteitä, vain pilkkuja. Se tarkoittaa, ettei mitään asiaa ole Intiassa koskaan loppuun käsitelty, vaan kaikki

muuttuu – joskin joskus varsin hitaasti. Tullyn tapa nähdä maailma ei ole taiteellinen, vaan hän keskittyy asioiden syihin kuten toimittajan tuleekin. Aistihavaintojen ja tunnetilojen sijasta Tully kertoo keskusteluja ihmisten

kanssa. Jos kieli suinkin taipuu brittiläisittäin, on kirja tutustumisen arvoinen, jos sen onnistuu saamaan käsiinsä.

Kirjaparilla ei ensi alkuun vaikuta olevan mitään yhteyttä. Toisen tekijä on suomalainen muusikko ja toisen BBC:n toimittaja. Ensimmäinen sijoittuu eteläisiin osavaltioihin 2000-luvun alussa, ja toinen lähinnä Pohjois-Intiaan 1990-luvulla. Kuitenkin ne kannattaa lukea samoihin aikoihin ja samassa tunnelmassa.

Vaikka Hämeenniemi ja Tully ovat erilaisia persoonia, tulee tarinoista ilmi tärkeä seikka – muutokset Intiassa tapahtuvat hitaasti. Tietyt asiat toistuvat molemmissa, kuten kommunistihallinnon vaikutus Keralaan ja Länsi-Bengaliin, hindujen ja muslimien väliset konfliktit, kastilaitoksen vaikutus maan ajattelutapaan ja politiikan sekavuus. Intiasta löytyy asioita, joista puhutaan sekä etelässä että pohjoisessa, vaikka alueiden ero sekä kielellisesti että kulttuurillisesti on suuri.

Vaikka monet kirjoissa mainitut asiat voidaan tulkita negatiivisiksi, ne ovat sitä vain lukijan silmässä. Molemmat kirjoittajat muistuttavat siitä, että kaikkien ongelmien keskelläkin Intian tulee olla ylpeä intialaisuudestaan, ei kumarrella länsimaisen sivistyksen suuntaan. Se on vähintä, mitä 1,1 miljardin ihmisen tuhansien vuosien sivistyksen omaava maa voi tehdä. ☆

Mika-Petri Lauronen

Kirjoittaja on tamperelainen kirjoittaja/kriitikko

Eero Hämeenniemi: Missä sade leikkii. Basam Books 2004. 207 sivua.
Mark Tully: No Full Stops in India. Penguin Books India 1991. 335 sivua.

Haaveena kanttiini

Tamil Nadussa Tiruchulin kylässä asuva 35-vuotias Murugeswari ja hänen miehensä, 40-vuotias Ravi, ovat jo 12 vuotta valmistaneet ja myyneet vadaita – linssijauhosta ja chilistä tehtyjä, donitsia muistuttavia uppopaistettuja suolapaloja. Heillä on oma vadai-kioski, lisäksi he myyvät niitä muihin paikkoihin. Murugeswari valmistaa vadait kotona, Ravi myy niitä kioskissa. Murugeswari valmistaa kotonaan myös kukkaseppeleitä lisäansioita saadakseen. Tamilinaiset käyttävät mieluusti tuoreita kukkia hiuksissaan, ja isompia seppeleitä annetaan vieraille tai juhlissa.

Heillä on viisi lasta, neljä tytärtä ja yksi poika. Murugeswari kuuluu naisten oma-apuryhmään, jos-

kuva: ODAM

sa naiset säästävät yhdessä pieniä summia. Ryhmältä on mahdollista saada lainaa. Murugeswarin Chennaissa asuva veli saattaa auttaa perhettä.

Vanhin tytär, 19-vuotias Jamuna Rani opiskelee fysiikkaa Theni Arts Collegessa ja asuu isovanhempiensa luona. Opinnot maksavat vuodessa 10 000 rupiaa, mutta isovanhemmat kustantavat hänen koulunkäyntinsä ja elämisensä.

Toinen tytär, 16-vuotias Pandeewari on kotona eikä käy koulua, sillä hän on kehitysvammainen. Nelivuotiaana hän aloitti leikkikoulun. Sitä hän ehti käydä kaksi vuotta, ennen kuin hänen vanhempansa huomasivat, ettei hänen kehityksensä etene samalla tavoin kuin muiden. Sen jälkeen

kuva: ODAM

Pandeewari ei ole käynyt mitään koulua. Hänellä on oikeus 200 rupian suuruiseen valtion vammaisavustukseen, mutta viimeiseen 10 kuukauteen sitä ei ole hänelle maksettu.

Perheen muut työt, 14-vuotias Nandhini ja 12-vuotias Lingammal käyvät yläastetta ja poika, 8-vuotias Manikandan, käy kolmatta luokkaa. Ala-asteen koulutus on ilmaista. He saavat myös kotiopetusta iltaisin.

Pandeewari kiinnittää äitinsä solmimaa jasmiiniseppelettä kirjoittajan hiuksiin.

Murugeswari valmistaa vadaita kotonaan voidakseen huolehtia kehitysvammaisesta tyttärestään Pandeewarista.

Ravi ja Murugeswari haaveilevat vadai-kioskin sa muuttamisesta kanttiiniksi, jolloin he voisivat tienata enemmän. Tätä varten he tarvitsisivat kuitenkin 50 000 rupiaa.

Menot
Vuokra 1 h + keittiö: Rs 200/kk
Vadai-kioskin vuokra Rs 300/kk
Sähkölasku Rs 300 / 2 kk
Ruokakulut Rs 1200/kk. Perhe riisiä pääasiassa köyhille kansalaisille tarkoitetusta kaupasta, josta ruokakunnalle osoitetun annoksen saa hiukan markkinahintaa halvemmalla.
Kolmen lapsen kotiopetus Rs 90/kk
Nuorempien tyttöjen koulumaksut Rs 2000/vuosi
Yksi uusi vaatekerta vuodessa koko perheelle maksaa Rs 3000/vuosi.

Tulot:
Rs 1500/kk vadai-kioskista
Rs 300/kk kukkaseppeleistä
Rs 200/kk vammaistukea (ei ole maksettu viimeiseen 10 kuukauteen)

Vammaistukea lukuun ottamatta tulot ovat arvioita.

Anastasia Laitila

Jutuissa tarvittujen tietojen saamisessa korvaamattomana apuna ovat olleet ODAM-järjestö sekä Murugeswari ja Pandeewari. Kiitos!

Vähän kerrallaan terveellisempään sokeriin

Meidän keittiössä valkoinen sokeri on ollut viime aikoihin asti normaali. Vähitellen olemme alkaneet huomata, että terveellisempiäkin vaihtoehtoja olisi, eikä niiden käyttäminen edes tarkoittaisi suurta muutosta ruokailutottumukssissamme.

Valkoiseen sokeriin tottu neelle täysruokosokerissa merkittävin ero on maku. Kun valkoisessa sokerissa on jäljellä pelkkä makeus, on täysruokosokerilla selvästi oma makunsa. Esimerkiksi leivonnassa maku tulee esiin enemmän tai vähemmän valmistettavasta tuotteesta riippuen. Itseäni en voi jauhopeukaloksi nimitellä millään, mutta kiisseliä osaan sentään keittää. Kun makeutin luumukiisselin täysruokosokerilla, ei kukaan olisi huomannut eroa valkoisella sokerilla makeutettuun. Raparperiikiisseliin taas täysruokosokeri toi sekä kauniin rusehtavan värin että oman makunsa. Mielestäni uusi maku oli vain positiivista, mutta makuasiat ovat toki makuasioita. Omassa keittiössään jokainen voi koettaa, missä leipomuksissa täysruokosokeri ja oma maku käyvät yksiin. Täydellistä sokeriremonttia ei tietysti tarvitse tehdä, mutta valkoisen soke-

rin korvaaminen jossain kohtaa on aina askel terveellisempään suuntaan. Viikonloppuna leivoimme pullaa ja aikomuksena oli laittaa vanhasta tottumuksesta valkoista sokeria. Sokeripussi oli kuitenkin päässyt tyhjäksi, joten koko sokerimäärä korvattiin täysruokosokerilla. Aavistuksen sokerivalinta tummensi pullan väriä, mutta maku oli yhä aidon pullan. Kohoamiseen tai taikinan leivottavuuteen sokerivalinta ei vaikuttanut mitenkään. Joihinkin leivonnaisiin täysruokosokerin aromaattista makua voi käyttää tehokeinona. Tässä teillekin koetettavaksi perheemme maustekakkuresepti. Osa vehnäjauhoista on meillä korvattu spelttijauhoilla, mutta toki kakku onnistuu pelkällä vehnälläkin.

Maustekakku Mascobadosta

- 200 g voita
- 2,5 dl Mascobado-täysruokosokeria
- 3 kananmunaa
- 1 dl tummaa siirappia
- 2,5 dl spelttijauhoja
- 2,5 dl täysjyvävehnäjauhoja
- 5 rkl El Ceibo -kaakaojauhetta
- 1,5 tl pomeranssinkuorta
- 1,5 tl kanelia
- 1 tl vaniljasokeria
- 1,5 tl leivinjauhetta
- 0,5 tl ruokasoodaa
- 0,25 tl suolaa
- 0,75 dl mantelirouhetta
- 2 dl kermaa

Vaahdota sokeri ja (pehmeä) rasva. Lisää munat ja siirappi hyvin vatkatun. Sekoita kuivat aineet keskenään ja lisää kerman kanssa taikinaan edelleen hyvin sekoittaen. Paista 175 asteessa noin tunti.

Eeva Laine

Mascobado viljellään pientiloilla Panayn saarella Filippiineillä.

kuva: Dritte Welt Partner

kuva: Eeva Laine

Lapsiperhe suosii täysruokosokeria

Maria Ikonen ei halua tyttäriinsä Alvalle ja Unnalle tyhjää mahan täyttettä.

Maria ja Jani Ikonen keittiössä on vuosia käytetty lähinnä Mascobado-täysruokosokeria. Nykyään valkoista sokeria ei kaapeista löydy ollenkaan. Tärkeänä perusteena valinnalle on sokerin ravintosisältö.

Valkoisessa sokerissa on käsittelyjen jälkeen jäljellä pelkkä hiilihydraatti, tummemmassa raakaruokosokerissa on noin viidesosa myös hyödyllisistä ravintoarvoista. Ikosten käyttämässä täysruokosokerissa sokerin alkupe- räiset vitamiinit ja hivenaineet ovat tallella kokonaisuudessaan. ”Mieluummin syömme aitoa ruokaa, emmekä teollisuustuotteeksi muokattua sokeria, jossa ei ole jäljellä mitään. En halua lapsilleni enkä itselleni tyhjää vatsantäytettä”, Maria Ikonen toteaa. Toinen tärkeä perustelu täysruokosokerin valinnalle on käytännöllinen. Aiemmin äiti huomasi kolmevuotiaasta Unnasta selvästi, miten sokeripitoisten herkkujen syöminen aiheutti riehaantumispiikkejä. Täysruokosokeri imeytyy hitaammin, joten verensokeriin ei tule nopeaa nousua ja laskua. Nykyään esikoinen syö vain täysruokosokerilla makeutet- tuja herkuja. Perheen toinen tytär,

yhdeksänkuinen Alva, ei vielä paljoa sokeria syö. ”Tosin joskus harvoin, jos Alva huutaa nälkää, eikä ruoka vaan ole vielä valmista, saatan antaa pienen palan sokeria. Muuten tyttö olisi ruoan valmistuessa jo niin hermostunut, ettei syönnistä tulisi mitään.”

Käy mihin vaan

Vaikka Iksot ovatkin kiinnostuneita syömänsä ruoan terveellisyydestä, Maria myöntää, että ihminen välillä kaipaa makeaa. Hän kuitenkin muistuttaa, että kaupan herkut, kuten karkit, limsat ja jogurtit ovat kaikki todella sokerisia. Täysruokosokerin avulla samoja herkuja voi tehdä kotona terveellisempinä versioina. ”Meidän perheen parhaassa kark- kireseptissä sulatetaan paistinpan- nalla täysruokosokeria. Sulaneeseen sokeriin sekoitetaan manteleita ja pähkinöitä ja seos levitetään leivinpa- perille jäähtymään. Unna sanoo tätä toffeeksi”, Maria nauraa. Vaikka täysruokosokeri eroaa olemukseltaan valkoisesta sokerista, ei sen käyttäminen ruoanlaitossa ja leivonnassa ole kovin erilaista. Koska sokeri on kosteampaa, siihen muo- dostuu säilytyksessä kokkareita, jotka täytyy hajottaa herkempiä leivonnai-

sia tehtäessä. Maria kertoo vinkkinä, että kakkutaikinaa tehdessään hän avaa uuden sokeripussin, jolloin sokeri on tasaista. Hänellä ei ole ollut mitään vaikeuksia saada leivonnaisia onnistumaan täysruokosokerilla. Myös kuumien juomien makeu- tukseen sokeri sopii. Näin keväällä kannattaa muistaa, että täysruoko- sokerilla tulee erinomaista simaa. Pitkänkään pohdinnan jälkeen Maria ei muista mitään ruokaa tai leivonnaista, johon täysruokosokeri ei olisi sopinut. Lopulta Jani huikkaa toisesta huoneesta muistutuksen: jo- nain vappuna todettiin, että munkin päälle täysruokosokerista ei ollut. Siinä se ei näyttänyt kivalta. Täysruokosokeriin muodostuvat kokkareet voi myös kääntää positiiv- viseksi asiaksi. Unna on nimennyt sokerikokkareet sokkareiksi. Pitkillä automaatoilla Iksot eivät rauhoit- tele takapenkkiä valkoista sokeria ja lisäaineita pursuavilla karkeilla, vaan mukana on sokkareita. ”Autossa meillä on aina mukana purkki täysruokosokeria lasten tap- pelukohtausten ja aikuisten energia- puutosten varalle. Yksi sokkare vaan suuhun, niin matka sujuu paremmin.”

Eeva Laine

Täysruokosokeri on ollut viime vuosina paljon esillä vaihtoehtona valkoiselle sokerille. Tampere-laisen Punnitse ja Säästä/Tullintorin myymälänhoitaja Ansku Kinnunen on perehtynyt tutkimuksiin. ”Sveit-sissä tehdyissä tutkimuksissa osoit-tautui, että 2–18-vuotiaina pelkästään valkoista sokeria käyttäneillä lapsilla karieksen vaurioittamia hampai-ta huomattavasti enemmän kuin täysruokosokeria käyttävillä. Lasten luuston kasvu oli erinomainen, painonnousu säännöllistä ja yleinen vastustuskyky hyvä. Lisäksi täys-ruokosokerin todettiin ehkäisevän anemiaa ja auttavan elimistöä ylläpi-tämään sopivan happo-emästasapai-non,” hän kertoo. ”Täysruokosokeri imeytyy verenkiertoon hitaammin kuin raffinoidut sokerit. Sen käyttö ei nosta veren sokeriarvoa samalla tavalla, eikä aiheuta haimaa rasittavaa insuliinintuotantopiikkiä. Verenso-kerin hyvä tasapaino puolestaan saa aikaan rauhallisen olotilan ja hyvät yöunet.”

”Täysruokosokeria valmistetaan eri puolilla maailmaa ja sillä on useita nimiä, mm. Panela, Chancaca, Gur Jaggery tai Kokuto. Suomalainen Masajo Oy on nimennyt Boliviasta tuomansa sokerin Intiaanisokeriksi kunnioituksena intiaaniperinteitä ja -kulttuureja kohtaan”, kertoo Ansku Kinnunen. ”Punnitse ja Säästä tuo maahan costaricalaista Reilun kaupan merkittyä Sucanat -luomutäysruoko-sokeria. Tampereen kehitysmaakaup-pa taas tuo Reilun kaupan täysruo-kosokeria Sisspa-osuuskunnalta Panayan saarelta Filippiineiltä.”

Mascobado-täysruokosokeri val-mistetaan samankaltaisella haihdut-usmenetelmällä, mikä oli käytössä Filippiineillä jo ennen espanjalaisten valloittajien tuloa vuonna 1521. Ensin sokeriruo’osta puristetaan mehu, jota sen jälkeen haihdutetaan nelisen

tuntia suuressa kattilassa. Massan annetaan hitaasti jäähtyä koko ajan hämmäntäen. Sokeriin syntyviä jyväsiä pidetään Filippiineillä aidon, perinteisesti valmistetun täysruoko-sokerin laatututodisteena.

Suomessa on saatavilla myös bolivialaisen El Ceibo-intiaanosuus-kunnan kaakaosta ja Mascobado -täysruokosokerista valmistettua Reilun kaupan merkittyä Mascao-luo-musuklaata. Kun tumma suklaakin on viime vuosina mainittu terveellisten ravintoaineiden joukossa, Mascaon erityisen tumma suklaa kuulostaa jo melkein apteekkitavaralta. ★

Antti Markkanen

Viljelijä korjaa kolmimetrisiksi kas-vaneen sadon machete-veitsellä.

kuva: Dritte Welt Partner

Kaikki hyväkö epäterveellistä?

kuva: Tuija Saloranta

Kenialaisessa nelilokeroisessa puukulhossa erilaisia täysruokosoke-reita.

Suomessa myydään useita täysruoko-sokereita. Niiden maku ja ulkonäkö saattavat vaihdella mm käytetyn val-mistusmenetelmän sekä kasvialueen mukaan. Ravit-se-muksellisesti ne ovat samanarvoisia.

Kuvassa

- 1. Sucanat**
- 2. Rapadura**
- 3. Intiaanisokeri**
- 4. Mascobado**

Alla: Panayn saarel-la on vielä 100 pien-tä sokeritehdasta. Kuvassa täysruoko-sokerimassaa.

kuva: Dritte Welt Partner

Palanen Nepalia keskellä Ivaloa Maailman pohjoisimmassa Maailmankaupassa

Kaupalla on jaossa myös esitteitä Reilusta kaupasta sekä lainattavissa on erilaisia lehtiä ja kirjoja, jotka käsittelevät maailman tilaa ja oikeudenmukaisuutta.

Maailmankauppa Kielä aloitti toimintansa Kehitysmaakaup-pa v. 1987 sen jälkeen kun kaksi perustajajäsentä oli käy-nyt Nepalissa ja solminut suhteet siellä toimivaan tuottaja-järjestöön. Kauppa on toiminut Ivalossa useassa kiinteistössä mutta nyt on vakiinnuttanut paikkansa pääkadun varrella kellarikerroksessa. Nepalista tehdään tilaus vuoden kahden välein ja nepalilaisia tuotteita välitetään muille maailman-kaupoille. Nepalilaisien kankaiden, keramiikan ja huopatuotteiden lisäksi kaupasta löytyy mm. Reilun kaupan elintarvikkei-ta, ympäristöä säästäviä pesuaineita, koreja Intiasta, amppeleja Bangladeshistä ja afrikkalaisia soittimia.

Revita Shrestha Nepalista oli Maaailmankauppa Kielän tuottajavieraana lokakuussa 2003 ja hän kertoi omasta järjestöstään ACP:stä (Association for Crafts Producers) Oulussa, Ivalossa ja Utsjellä.

Maailmankauppa
Kielä

Ivalontie 12 • 99800 IVALO
puh. 016-662 005 • kiela.inari@luukku.com
www.plappi.fi/yhdistykset_ja_vapaa_aika/muut_jarjestot/maailmankauppa_kiela/

*Maailmankaupat
— Reilua kauppa*

ARKIEN KOHTAAMINEN

kuva: Kati Hjern

kuva: Lasse Jansson

Arkien kohtaaminen -palstalla esitellään arkien ja kulttuurien kohtaamista käsitöiden kautta. Kaikilla tuotteilla on tekijänsä, ja käsitöiden mukana välittyy tuotteen ostajalle jotain heistä itsestään. Ostajan yhteys tuottajaan tulee siitä maksetun hinnan kautta – ostopäätöksillämme on vaikutusta työn tekijän arkeen. Tässä numerossa kerrotaan Jesuthassista, intialaisesta saippuantekijästä ja nahkatyöläisestä sekä rovaniemeläisestä Seija Ålanderista, joka on jo 15 vuotta käyttänyt Palamin saippuoita.

Jesuthass

Kun Jesuthass kymmenvuotiaana aloitti nahkatyöt, elettiin vielä 1960-lukua. Luku- ja kirjoitustaito jäivät Jesuthassilta hankkimatta: työmiehen ura alkoi silloin, kun koulua olisi pitänyt käydä.

Palam Rural Centressä Jesuthass on ollut mukana alusta pitäen. Palam on vuonna 1978 perustettu yhteisö, joka työskentelee kastijärjestelmän hylkimien aseman parantamiseksi Veerapandin kylässä Tamil Nadussa lähellä Tiruppurin kaupunkia. Palamin jäsenet nahkatyöläisinä kuuluvat Madhari-kastiin, joita pidetään yhteiskunnan alhaisimpiin kuuluvana luokkana. Yhteisö on rakentanut kyläänsä nahka- ja saippuatyötilat, koulun, kirkon ja asuintalot jäsenilleen.

Tulonsa Palam saa nahkatuotteiden ja saippuan myynnistä Reilun kaupan markkinoille. Nahkatuotteiden huonon menekin takia on keskitetty yhä enemmän korkealaatuisten tuoksusaippuoiden valmistukseen. Suurin osa Jesuthaksenkin työstä on nykyään saippuaosastolla.

47-vuotias Jesuthass on arvostettu ammattimies ja näytetuotteiden tekijä. Palkka on intialaisittain hyvä, 175 rupiaa päivässä. Palkan päälle tulee jouluna bonus. Viime jouluna se oli 17 160 rupiaa, lähes sadan päiväpal-

kan verran. Palam huolehtii myös eläketurvasta ja maksaa sairauden sattuessa hoidon. Aiemmin, Palamin nahkatuotteiden myydessä nykyistä paremmin, myös Jesuthassin vaimo työskenteli Palamissa.

Neljästä tyttärestä kaksi on jo perustanut oman perheen ja muuttanut kotoa. Nyt talouteen kuuluu viisi henkeä, vaimon ja tyttärien lisäksi Jesuthassin äiti. Perheen ruokamenot ovat noin 1500 rupiaa kuussa, lainanhoidot 1000 rs ja muut menot 1400 rs. Jesuthassin palkka riittää perheen elinkustannuksiin, vaikka Tiruppurin alueen hintataso on noin 40 % Tamil Nadun keskitasoa korkeampi siellä olevan tekstiiliteollisuuskeskittymän vuoksi. Talo kaipaa kuitenkin remonttia ja sitä varten on otettava laina. Sen saa hyvin ehdoin Palamista.

Antti Markkanen

Seija

Seija Ålander työskentelee Lapin maakuntakirjastossa informaattikkona. Työkuvaansa hän kertoo kuuluvan ja koulutussuunnitelmien laadintaa työntekijöille. Vapaa-ajallaan hän on mukana Rovaniemen Luonnonsuojeluyhdistyksessä ja Rovaniemen Lasten sirkuksen ystäväissä, jossa hänen tyttärensä harjoittelee ilma-akrobatiaa

sirkus Taika-Aika-ryhmässä.

Kaksikymmentä vuotta Rovaniemellä asunut Seija on ollut mukana paikallisen Maailmankaupan aktiivistossa ja toiminut mm. sen rahastonhoitajana. Nykyisin hän on kuitenkin ”vain” kaupan asiakas ja sitä pyörittävän yhdistyksen jäsen. ”Nuoruuden idealismin hälvetessä ihminen saattaa löytää uusia tapoja vaikuttaa maailman menoon ja iän karttumisen eri ikäkausineen avaa erilaisia mahdollisuuksia”, 52-vuotias Seija kertoo. Hänelle yhteiskunnallisten asioiden kiinnostuksen jatkumo on eteenpäin ajava voima.

Palamissa tuotettuja saippuoita Seija kertoo käyttäneensä jo viiden-toista vuoden ajan. Hänen lempisaippuunsa on kurkun tuoksuinen palasaippua. Se sopii hänelle astmaatikkona erityisen hyvin, sillä se tuoksuu hyvältä, muttei liian voimakkaasti. ”Saippuat ovat hyvä tuote, sillä ne ovat niin arkisia ja myös tuottajan itsensä tarvitsemia asioita”, arvelee hän. Enemmän kuin tavaroita itseään Seija kuitenkin arvostaa ihmisten välisiä suhteita. Reilu kauppa edustaakin hänelle globaalia oikeudenmukaisuutta. ”Pitäisi kuitenkin aina jaksaa itse ottaa selvää onko kaikki totta, mitä on sanottu”, hän muistuttaa. ☆

Lasse Jansson

Palamin saippuat on valmistettu Reilun kaupan periaatteita noudattaen. Työntekijöille tarjotaan koti, puhdas vesi, terveydenhuolto ja koulutusta lapsille.

Kunnian ja häpeän rajalla

Kuvat: Emilia Pippola

Kunniallinen nainen ei Bangladeshissa töitä paiski, jos vain rahat riittävät. Mitä toimetomampi, sen parempi. Työn tekeminen altistaa miesten katseille ja vaarantaa naisen maineen. Entä Maailmankauppojen tuottajat, vaarantuu ko naisten maine työkeskuksissa? Loukkaako Suomessakin myytävien tuotteiden valmistaminen naisten omia käsitöksiä kunniallisuudesta?

Naisen kunnia on välttää töitä

Islamilaisessa Bangladeshissa naisen kunniallisuuden symboli on purdah, joka tarkoittaa toisilleen vieraiden naisten ja miesten välisen kanssakäymisen rajoittamista ja valvomista. Naisten ja miesten alueet erotetaan toisistaan: julkinen alue kuuluu miehille ja naisten alueita ovat kodit. Kunniallinen nainen ei näyttäyty julkisilla paikoilla ilman miestä. Tämä rajoittaa naisten osallistumista tulojen hankintaan. Naisten työnteko on ollut häpeällistä aina 1990-luvulle asti, jolloin naisten osallistuminen ansiotyöhön kasvoi räjähdysmäisesti erityisesti pääkaupungin vaatetehtaissa.

Työn luonne määrittää, kuinka säädyttömänä se nähdään. Koska naisten tulisi olla suojassa vieraiden miesten katseilta, he välttävät esimerkiksi pellolla työskentelyä. Köyhien naisten on säädyllistä toimia kotiapulaisina, jossa palkaksi jää kuitenkin vain ruoka-annos. Se on monelle köyhälle maalaisnaiselle ainoa vaihtoehto. 1970-luvulta alkaen järjestöt ovat perustaneet Bangladeshiin työkeskuksia köyhille naisille, jotta he voisivat ansaita perheelleen toimeentulon kunniallisesti. Maailmankaupat Aamutähti ja Juutti-putiikki sekä Tampereen Kehityskauppa tuovat näistä työkeskuksista Suomeen vaatteita, paperi-, juutti- ja sisustustuotteita.

Näkymättömyyden ylistys

Työn kunniallisuus rakentuu monesta asiasta, erityisen tärkeää on työkeskuksen hyvä maine ja säädyllinen työympäristö. Työkeskukset on erotettu muusta ympäristöstä muureilla, tai rakennukset muodostavat suojaisan

sisäpihan. Usein työkeskuksen portilla on vartija, joka estää ulkopuolisten tulo alueelle. Siten naiset suojataan vieraiden miesten katseilta, ja heillä on turvallinen olo.

”Täällä on turvallista, koska täällä on vartija. Koska pysymme täällä, voimme kunnioittaa hyviä tapoja.” – Parul

Miehet eivät uhkaa naisten kunniallisuutta myöskään työkeskusten sisällä, sillä useimmat työntekijöistä ovat naisia. Miestyöntekijät ovat usein ”vaarattomia” eli vanhoja tai naimisissa jonkun työntekijän kanssa. Naimisissa oleva mies saatetaan sijoittaa samaan työpisteeseen vaimon kanssa, yksinäinen mies hieman erilleen naisista. Johtajat ovat tuttuja ja kunniallisia miehiä, joiden kanssa juttelu ei ole säädyttömyyttä. Eristetty ympäristö ja työntekijöiden naisvaltaisuus noudattaa työntekijöiden käsityksiä säädyllisyydestä.

”Täällä on paljon muitakin työpaikkoja, mutta tämän tyyppiset ovat harvassa. Tässä työssä minä voin kunnioittaa purdahia ja myös työskennellä, tämä on minua varten.” – Tasneem

Joissakin osissa Bangladeshia on yleistä käyttää vartalon ja kasvot peittävää kaapua eli burgaa julkisilla alueilla. Kun mustaan burgaan pukeutunut salaperäinen nainen saapuu työkeskukseen, jätetään kaapu naulakkoon ja työkavereille paljastetaan omat kasvot ja vaatteet. Koska työkeskus nähdään kunniallisena ”sisäisenä” alueena, naiset käyttäytyvät siellä vapautuneesti.

Purdahin noudattaminen täysinvaltaisesti ei kaikkien työntekijöiden mielestä kuitenkaan ole mahdollista. Esimerkiksi liikkuminen kodin ja työpaikan välillä uhkaa säädyllisyyttä.

”Minusta emme noudata purdahia. Tuodessani materiaaleja tänne, en voi noudattaa purdahia. Mutta mikäli noudatamme purdahia, kuka antaa meille ruokaa vatsaamme?” – Airin

Koska työmatka on pakko kulkea, se tehdään mahdollisimman säädyllisesti: joko rikshalla, yhdessä muiden naisten kanssa tai kulkemalla pieniä pihateitä pitkin. Siten naiset tekevät kompromissin purdahin ja ansaitsemisen välillä. Naiset kunnioittavat purdahia niin paljon kuin heidän tilanteessaan on mahdollista.

”Noudatan myös purdahia. Sekä purdahille että työlle on omat paikkansa. Kun työskentelen, en voi täysin noudattaa purdahia, mutta en tee mitään, mikä voisi olla vetovoimaista, vetää ihmisten huomiota. Minä voin tehdä työni jäljitellen purdahia.” – Tasneem

Perheen elättäjät ja ylpeät työntekijät

Työn kunniallisuuteen vaikuttavat myös työn tulokset. Mikäli työkeskus menestyy hyvin ja naiset saavat korkeaa palkkaa, nousee myös työn arvostus. Perheen tulojen kasvaessa myös kritiikki naisten työtä kohtaan laimenee – erityisesti jos työtä voi tehdä säädyllisesti.

Työntekijät ovat yleensä naisia, joiden aviomies ei pysty elättämään perhettään. Mikäli nainen ei ottaisi vastuuta elättämisestä, joutuisi perhe turvautumaan suvun tai yhteisön apuun. Yhteisön jäsenet kunnioittavat naista, joka ei jättäydy tuen varaan, vaan ottaa vastuun perheestä. Parhaimmillaan häpeillen aloitetusta työstä tuleekin naisen ja hänen perheensä ylpeys.

”Myös ihmiset arvostavat minua, koska he näkevät, että me saamme rahaa, kohennamme elämäämme ja ylläpidämme talouttamme.” – Naila

Työn arvostusta lisää myös johtajien ammattitaito ja kunniallisuus. Koska johtajat ovat paikkakunnalla usein tunnettuja ja arvostettuja henkilöitä, kunnioitetaan myös heidän johtamaansa työtä. Syvästi luokkajakosessa Bangladeshissa työntekijöiden arvostusta saattaa lisätä se, että heidän tuttavapiiriinsä kuuluu koulutettuja ja kunnioitettuja ihmisiä.

”Nyt minä tapaan korkeamman luokan ihmisiä, tarkoitan heitä, jotka ovat hyviä ja kunnioitettuja. Ja minä menen heidän taloihinsa, he katsovat minun perääni, puhun heidän kanssaan. Silloin tunnen, että minä teen jotain. Ja he ovat kunnioitettuja, ja minä tunnen, että minun työni on myös kunnioitettua.” – Tasneem

Suurinta ylpeyttä naiset kuitenkin tuntevat siitä, ettei heidän tarvitse enää kerjätä tai lainata. Omilla tuloilla eläminen, perheen elämän edistäminen säädyllisen työn avulla on paras ratkaisu köyhyyyteen. ★

Reetta Knuuttila

Kirjoittaja on tehnyt pro gradu -tutkielmansa bangladeshilaisista pääelättäjänaisista ja työn mahdollisuuksista.

Artikkelissa esiintyviä naisia on haastateltu vuodenvaihteessa 2003–2004. Nimet on muutettu, koska haastattelut kerättiin luottamuksellisesti.

Intiaa pidetään malliesimerkkinä onnistuneesta köyhyydenvähentämisstrategiasta. Kuinka todellinen on muutos tilastojen takana?

Talousihme

Maailmanpankin tilastojen mukaan alle yhden dollarin köyhyysrajan alapuolella elävien määrä maailmassa väheni 1990-luvulla noin 120 miljoonalla 1,29 miljardista 1,17 miljardiin. Tästä harppauksesta merkittävän osan muodosti Intia, jossa äärimmäisessä köyhyydessä elävien määrä väheni jopa yli 90 miljoonalla: 44,2 prosentista 35,3 prosenttiin vuosina 1997–2000.

Uudempia kattavia tilastoja ei ole saatavilla Intiasta, mutta hallituksen teettämien pienempien selvitysten mukaan köyhyys vähenee edelleen hyvää vauhtia talouden globalisaation ja reippaan talouskasvun myötä. Maailmanpankin mukaan intialaisista kuitenkin yhä noin 80 % elää alle kahden dollarin päiväansioilla.

Aliravittujen intialaisten määrän esitetään Maailmanpankin ja UNDP:n tilastoissa vähentyneen 25 prosentista 21 prosenttiin ajalla 1990–2002. Tilastojen perusteella siis ainakin kolmasosa äärimmäisessä köyhyydessä elävistä saa ravinnontarpeensa jotenkin tyydytettyä.

Mutta vastaavatko tilastot todellisuutta? 1990-luvun alusta lähtien Intian taloutta on voimakkaasti liberalisoitu, minkä on väitetty kiihdyttäneen talouskasvua ja vähentäneen ratkaisevasti köyhyyttä. Kuitenkin maatalouden tuottavuuden kasvu on jäänyt alle väestönkasvun, maatalous- ja elintarviketukia on leikattu ja maa-seudun työttömyys ja maattomuus ovat lisääntyneet. Viennin osuus maataloustuotannossa on kasvanut ja Intia on nykyisin maataloustuotteiden nettoviejä. Miten köyhyys- ja aliravitsemustilanteen paraneminen on siis selitettävissä?

Nälkä arvioidaan tulojen perusteella

Maailmanpankin ja YK-järjestöjen ilmoittamat köyhyys- ja aliravitsemusluvut perustuvat Intiassa hallituksen

kuva: Anastasia Laitila

kuva: Anastasia Laitila

Köyhyyden vähenemisestä ei sittenkään näyttöä

teettämiin kotitalouskyselyihin, joilla selvitetään eri otosryhmien tuloja-kaumia. Aliravitsemusta ei yleensä mitata tekemällä suoraan ihmisten syömän ravinnon määrää tai laatua koskevia selvityksiä, koska se tulisi FAO:n tutkijoiden mukaan liian kalliiksi. Aliravitsemusluvut perustuvat siis lähinnä eri ihmisryhmien arvioituihin rahatuloihin, sekä köyhien kulutuskäyttäytymisen ja heidän tarvitsemiensa hyödykkeiden hintojen arviointiin.

Intian tilastojen paikkansapitävyys on kyseenalaistettu mm. siksi, ettei niissä ole huomioitu luonnonympäristön tuhoutumisesta ja yksityistämisestä koituneita tulonmenetyksiä. Yhteismaat, joilta ennen kerättiin ravintoa ilmaiseksi, ovat pitkälle kadonneet. Olli Tammilehdon mukaan uusien elämäntilojen kaupallistumisen myötä köyhät käyttävät enemmän rahaa muihin välttämättömyyksiin kuin ruokaan – esimerkiksi terveydenhuoltoon ja työhön liittyvään matkustamiseen.

Gurleen Popli, Ashok Parikh ja Richard Palmer-Jones ovat osoittaneet, etteivät vuosina 1993–94 ja

1999–2000 tehdyt kotitalouskyselyt ole keskenään vertailukelpoisia. Tilastollisilla menetelmillä ei pystytäkään tekemään todellisuutta vastaavan vertailun mahdollistavia korjauksia, koska alkuperäisissä aineistoissa on vakavia puutteita ja virheitä.

Jaya Mehtan ja Utsa Patnaikin mukaan Intiassa voi olla jopa yli 300 miljoonaa köyhää enemmän kansallisen köyhyysrajan alapuolella. Monet muut tutkijat ovat päätyneet varovaisempiin arvioihin, mutta tilastojen paikkansapitävyys kyseenalaistavien joukko on suuri.

Köyhyyden ja aliravitsemuksen vähenemisestä Intiassa 1990-luvun alun jälkeen ei siis näytä olevan lainkaan pitävää näyttöä. Suuret epätarkkuudet 1,1 miljardin asukkaan maan tilastoissa vievät myös pohjan väittämältä, että köyhyys ja nälkä maailmassa olisivat ylipäättään vähenemässä. Kritiikistä huolimatta kansainväliset kehitysinstituutiot esittävät desimaalin tarkkuudella lukuja köyhyyden vähenemisestä ja prosentin tarkkuudella aliravitsemuksen vähenemisestä.

Valhe, emävalhe, tilasto?

Thomas Poggen ja Sanjay Reddyn mukaan Maailmanpankin tilastot eivät kerro mitään maailman todellisesta köyhyystilanteesta tai sen muuttumisesta. Käytetyt köyhyysrajat ovat mielivaltaisesti määriteltäviä, eikä laskelmissa huomioida köyhien tarvitsemien hyödykkeiden todellisia hintoja. Esimerkiksi Mauritaniassa äärimmäisessä köyhyydessä elävien määrä väheni 31,4 prosentista 3,8 prosenttiin vuosina 1999–2000, kun laskelmissa käytettyjä ostovoimapari-teetteja muutettiin.

Kehitysmaissa edelleen tärkeän epävirallisen talouden ja vaihdannan muotojen katoamista ja tästä köyhille koituvia lisäkustannuksia ei juuri

huomioida tilastoissa. Tulot saattavat myös jakautua hyvin epätasaisesti kotitalouksien sisällä. Lisäksi Maailmanpankin tilastot perustuvat usein liian pitkälle meneviin arvioihin köyhyystilanteen muuttumisesta, kun uutta tilastotietoa ei ole saatavilla.

Kaupan vapauttaminen ja talouskasvun kiihdyttäminen investointeja houkuttelemalla on useimpien hallitusten, kansainvälisten rahoituslaitosten ja jopa YK:n vuosituhatvoitteiden saavuttamiseen tähtäävien politiikkasuositusten ideologinen ydin. Suurten kehitysinstituutioiden ongelma on, että jos maailmassa köyhyyden ja aliravitsemuksen trendit eivät olisikaan laskevia, niin koko

näiden instituutioiden ja läntisen maailman ajama uusliberaali kehitysa-genda osoittautuisi tehottomaksi tai jopa haitalliseksi.

Gigaluokan virheet ovat liian suuria tunnustettavaksi, ja valitulla tiellä halutaan vastustuksesta ja levottomuuksien lisääntymisestä huolimatta jääripäisesti jatkaa. Nähtäväksi jää, kuinka pitkälle sillä päästään vetoamalla tilastoihin, joista kriittisen tarkastelun myötä saa irti vain sysimustaa huumoria. ☆

Toni Haapanen

Kirjoittaja valmistelee väitöskirjaa globalisaation vaikutuksista Intian pienviljelijöihin.

kuva: Anastasia Laitila

Tiilitehtaan tyttö

Pethu Ponnu on vasta 13-vuotias, mutta hänellä on jo kahdeksan vuoden työkokemus tiilitehtaalta. Useamman vuoden ajan hänen koko perheensä – äiti, isä, hän itse ja nuorempi sisar – työskentelivät samassa paikassa. Lapset joutuivat jo pieninä ansio-työhön, koska perhe oli köyhä eikä pystynyt maksamaan koulumaksuja.

Intialaislapset aloittavat esikoulun jo kolmivuotiaina. Pethu Ponnu ehti käydä kaksi vuotta koulua, ennen kuin hänen piti alkaa osallistua perheen leivänhankintaan. Virallisesti hän on kuitenkin suorittanut viisi luokkaa.

”Olin koulussa kirjoilla. Kävin siellä työn lomassa välillä muutamana päivänä, ja sain suoritusmerkinnän”, tyttö selittää.

Ehkäpä valtion koulun täytyy saada tilastonsa näyttämään paremmilta.

Työhön viisivuotiaana

Pethu Ponnun työura alkoi viiden vanhana. Työpäivä käynnistyi yhdeltä aamuyöllä, ja aamukahdeksaan saakka hän kuljetti märkää hiekkaa tiilimuoteille. ”Kahdeksalta söimme nopean aamiaisen, mutta lepoaikaa ei ollut”, tyttö kertoo. Aamiaisen

jälkeen päivä jatkui valmiiden tiiltien kuljettamisella varastointipaikalle. ”Matkaa kertyi ehkä kilometri. Kun aloitin, minun piti kuljettaa viisi tiiltä kerrallaan, mutta vähän vanhempana jo kahdeksan”, muistelee Pethu Ponnu ja demonstroi, kuinka hän kasaa itse kahdeksan tiiliharkkoa päänsä päälle.

Yhdeltä oli lounastauko, mutta työ jatkui neljään asti iltapäivällä. Viikossa Pethu Ponnu tienasi 300 rupiaa (noin 6 euroa), mikä on hiukan enemmän kuin lankatehtaissa työskentelevät lapset ansaitsevat. Ei siis ihme, että lapset laitetaan tiilitehtaan. Pethu

Ponnun mukaan samalla tehtaalla oli ainakin kymmenen lasta. Hänen vanhempansa valmistivat päivässä kumpikin tuhannen tiilen erän, josta maksettiin 100 rupiaa.

Vihdoin kouluun

Nyt Pethu Ponnu ja hänen pikkusiskonsa ovat päässeet kouluun. Tamil Nadun maaseudulla Virudhunagarin maakunnassa aloitti 4 kuukautta sitten toimintansa osavaltion rahoittama, ODAM-järjestön hallinnoima lapsityöläisille suunniteltu sisäoppilaitos. Siellä opiskelee 50 tyttöä, joiden pitäisi kahden vuoden aikana suorittaa kahdeksannen luokan tutkinto. Haaste on suuri, sillä tyttöjen ikähaarukka on 11-16 vuotta. Osa on suorittanut kuusi-seitsemän luokkaa, osa kahdesta neljään, ja muutama ei vielä osaa lukea. Koululle on räätälöity erityinen opetussuunnitelma, jotta kaikki tytöt pystyisivät parin vuoden sisään saamaan kahdeksannen luokan päästötodistuksen. ”Kaikki turha on jätetty pois”, naureskelee ODAMin johtaja G. Jeyraj, entinen opettaja itse.

Köyhyyden vuoksi nämä tytöt joutuivat jättämään koulunsa kesken. Usein hoitaakseen nuorempia sisarusiaan, jotta molemmat vanhem-

mat pääsisivät töihin, mutta myös hankkiakseen lisäansioita mm. tiili- ja puuvillatehtaissa, riisimyllyssä, maataloustöissä tai kotipalvelijoina.

Tässä koulussa opiskelu, asuminen, koulutarvikkeet sekä välttämättömät muut kuten pesuaineet, kampa ja kahdet sandaalit ovat ilmaisia. Isoina tytöt haluavat vaikuttajiksi: opettajiksi, poliiseiksi, korkeiksi vir-

kamiehiksi, joku halusi tuomariksi.

Näiden lasten tie ei ole helppo, eivätkä he ole valinneet helppoa tulevaisuuttakaan. Heillä on kuitenkin ensi käden kokemusta, jota käyttää taistelussa lasten oikeuksien puolesta.

Teksti ja kuvat: Anastasia Laitila

Kirjoittaja vieraili tyttökoulussa kahdesti joulukuussa 2005.

Yksi pallo,

monta maailmaa

Kaiken maailman kulttuurit kohtaavat Kaisaniemen puistossa ja Rautatientorilla Helsingissä toukokuun viimeisenä viikonloppuna. Tarjolla on muun muassa musiikkia, taidetta, toimintaa, maailmankuvia ja mahdollisuuksia. Sopii ehdottomasti kaikille eikä tosiaankaan maksa mitään.

maailma kylässä
world village festival

Fully Fullwood's (JAMAICA)
Peter Tosh Celebration Tour
Galaxy feat. Paleface (SENEGAL / FINLAND)

Trio Töykeät
feat. Dac Thien Quyen (FINLAND / VIETNAM)

Mad Sheer Khan (FRANCE / ALGERIA)

La Kinky Beat (SPAIN)

Paukkumaissi (FINLAND)

Nepathya (NEPAL)

Alpo Aaltokoski (FINLAND):

Deep

...sekä lukuisia muita elämyksiä neljältä mantereelta!

Varaa valita?

Työtä ja työttömyyttä Etelä–Aasiassa

Uusklassististen taloustieteilijöiden mukaan kapitalismissa on jokaisella ihmisellä vapaus tehdä taloudellisia päätöksiä. Voimme valita, minkälaisen auton ostamme tai minne matkustamme lomalle. Samalla logiikalla voimme valita, millaiselle ja kuinka monelle työnantajalle haluamme tehdä töitä sekä kuinka pitkää päivää teemme.

Käytännössä uusklassinen taloustiede ei kuitenkaan vaikuta toimivalta. On vaikea kuvitella, että huonolla palkalla 12 tuntia päivässä työskentelevät ihmiset olisivat valinneet elämän taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävämmässä olosuhteissa. Vuonna 2005 työttömyys kasvoi kaikkialla maailmassa. Vailla työtä ja toimeentuloa olevat ihmiset tuskin arvostavat vapaa-aikaansa yli perustarpeidensa.

Jos miljoonien työssä käyvien tilanne on vaikea, millainen mahtaa-kaan olla työttömien tilanne kehittyvissä maissa?

840 miljoonaa työntekijää

Etelä–Aasiassa elää noin 22 % maailman väestöstä – siis 1,4 miljardia ihmistä. Heistä 60 % on työikäisiä, mutta myös alle 14-vuotiaat lapset ja vanhukset ovat työelämässä mukana. Väestö on nuorta, joten työvoiman kasvu on nopeampaa kuin

väestönkasvu. Työllisyyden kasvu on kuitenkin hitaampaa kuin maiden BKT:n ja työvoiman kasvu. Vain vajaat 70 % työikäisestä väestöstä on työmarkkinoilla. Iso osa väestöstä elää köyhyydessä ja noin puolet on lukutaidottomia.

Työttömyys ja vajaatyöllisyys ovat tyypillisiä varsinkin nuorten ja koulutettujen kohdalla. Intiassa on 250 miljoonaa 18–35-vuotiasta, joille on tarjota vain työtakuulain lupaamat 100 työpäivää vuodessa 500 rupian kuukausipalkalla. Työssä käyvät köyhät eivät tienaa riittävästi noustakseen köyhyydestä. Lapset joutuvat tekemään työtä, ja naiset kohtaavat syrjintää kaikilla aloilla. Kaakkois- ja Etelä–Aasiassa naisten osuus työmarkkinoilla kasvoi 1990-luvulla mm. tekstiiliteollisuuden vuoksi, mutta on 2000-luvulla vähentynyt.

Avoin työttömyys on ollut Aasiassa harvinaista, koska toimeentulon takeena ei ole sosiaaliturvajärjestelmää eikä toimettomaksi ole varaa jäädä. Köyhyys pakottaa ihmiset etsimään mitä tahansa toimintaa, josta saadaan toimeentuloa. Työttömyyslukemissa ei näin ollen näy mittava vajaa-työllisyys. Globaalit työmarkkinat ovat kuitenkin muuttuneet ja avoin työttömyys on kasvanut myös Etelä–Aasiassa: ILO:n mukaan se oli vuonna

Korttelin köyhimmät.

2005 noin viisi prosenttia. Talouskasvu ei luo riittävästi uusia työpaikkoja. Työttömyys on pahentunut Maailman kauppajärjestön perustamisen jälkeen, vaikka WTO:n luvattiin lisäävän työllisyyttä.

Politiikka kasvattaa köyhyyttä

Muuttoliike maalta kaupunkiin ei ole uusi ilmiö. Muun muassa köyhyys ja työpaikkojen väheneminen maataloudessa ajavat ihmisiä työn ja palvelujen perässä kaupunkiin. Kaupungeissa kuitenkin harvaa

odottaa loistava tulevaisuus: asuntoja ei ole tarjolla tai ne ovat liian kalliita, joten ihmiset päätyvät slummeihin, kadulle tai väliaikaisiin asumuksiin.

Slummit ovat kuitenkin pääasiassa laittomia rakennuksia, jotka voidaan purkaa koska tahansa. Maailmanpankin rahoittama urbaanipolitiikka Intian suurkaupungeissa tuntuu tähtäävän metropolien siistimiseen turisteja varten. Delhissä ja Mumbaisa on meneillään mittavia laittomien rakennusten purkuoperaatioita, jotka kohdistuvat pääasiassa slummeihin. Osa ihmisistä siirretään uudelleen-

asutusalueille, jotka ovat kaukana kouluista ja terveyspalveluista, jonne liikenneyhteydet ovat huonot eikä lähistöltä löydy työpaikkoja. Ihmisistä tulee työttömiä ja turvattomampia, kun palvelut jäävät kauas. Siirtolaisten sosiaalinen turvaverkko on jäänyt kotikylään. Nämä ihmiset joutuvat selviytymään ilman apua. Työttömänä selviytyminen maassa, jossa valtiokaan ei tule vastaan, ei perheelliselle ihmiselle ole taidetta vaan mustaa huumoria. ☆

Anastasia Laitila

kuva: Anastasia Laitila

Minimipalkka Intiassa ja Suomessa

”Valtion minimipalkka [maatyöläisille] oli 16 rupiaa päivässä. Eräs kastiton kertoi: ”Kun pyydämme viljelijöiltä kuuttatoista rupiaa, he kysyvät olemmeko hulluja.”

– Mark Tully: No full stops in India. Penguin Books, 1991.

Outo juttu, mutta Suomessa ei ole minimipalkkaa. Useimmissa töissä on kuitenkin yleissitovat työehtosopimukset, jotka määrittävät palkan vähimmäistason. Kun sellaista ei ole, suositellaan minimiksi peruspäivärahan 40-kertaista määrää, 940 euroa kuukaudessa. Valuuttakursilla laskettuna Suomen minimipalkkasuositus on 50 745 rupiaa (rs). Valuuttakurssit eivät huomioi rahan ostovoimaa eri maissa. Ostovoimaparieteeteilla korjatut kurssit ovat yritys huomioida se. Ostovoimaparieteeteilla korjattuna Suomen minimipalkkasuositus on Rs 9167.

Intiassa on ollut minimipalkkalaki jo vuodesta 1948. Laajassa maassa elinkustannukset vaihtelevat alueittain suuresti, eikä koko valtakunnan kattavia minimejä ole määritelty likikään kaikille aloille. Ja vaikka olisikin, ei niitä kovin usein noudateta.

Intian minimipalkka on laskettu niin, että se riittäisi kolmen hengen välttämättömyyksiin: takaisi ruuan jossa on vähintään 2700 kcal päivässä, vaatekangasta 72 jaardia (65,85 m) per perhe vuodessa, vuokran ja muut tarpeet, mm. lasten koulutuksen. Pienimmät minimipalkat ovat noin Rs 50 päivässä. Intiassa tehdään kuusipäiväistä työviikkoa, joten vähimmäiskuukausipalkaksi tulee noin Rs 1300. Kolmihenket perheet ovat intialaisittain pieniä. Minimipalkan ansaitsevia leivän tienaaajia pitäisi siis keskivertoperheessä olla useampia.

Antti Markkanen

Lähteet:

Intian minimipalkka: <http://www.labour.nic.in>
Suomen minimipalkka: <http://fi.wikipedia.org>
Ostovoimaparieteetti: www.imf.org

Hedelmäkauppias.

100 päivää lakisääteistä

Intian parlamentti hyväksyi elokuussa 2005 lain, jonka pyrkimyksenä on turvata maaseudun työväestölle minimipalkalla 100 päivää työtä vuodessa. Employment Guarantee Act on hallituksen vastaus työväenliikkeiden pitkäaikaisiin vaatimuksiin työn turvaamisesta lailla.

Työtakuulain nojalla työtä hakevalle aikuiselle on tarjottava tilapäistä ruumiillista työtä 15 päivän kuluessa.

Laki ei kuitenkaan koske yksilöitä vaan kotitalouksia. Laajassa intialaisperheessä työikäisiä voi olla useita, mutta työtä luvassa vain yhdelle hengelle.

Vaikka työtakuulaissa on porsaanreikiä, ovat lain turvaamat työpäivät merkittävä ase maaseudun köyhyyttä ja aliravitsemusta vastaan. Asianmukaisesti toimeenpantuna työtakuulaki saattaa nostaa maaseudun perheitä

köyhyysrajan yläpuolelle. Lisäksi se voi vähentää muuttoja maaseudulta kaupunkiin: jos kylissä on tarjolla työtä, ihmiset pysyvät mieluummin kodeissaan.

Nähtäväksi jää vain, kuinka hyvin laki pystytään toimeenpanemaan.

Anastasia Laitila

Reilu palkka käsityöläisille

Reilun kaupan liike on pitkään pyöritellyt kysymystä reiluis- ta palkoista. On vaikeaa päättää, mikä on reilu palkka Tamil Nadun maaseudulla ja onko sama palkka reilu myös Suomessa tai Delhissä tai Filippiineillä?

Nyt kun Reilun kaupan liike miet- tii jälleen palkkakysymyksiä, haluaisin lisätä keskusteluun joitakin ajatuksia 25-vuotisen kokemukseni perusteel- la. Nämä vuodet olen työskennellyt vammaisten käsityöläisten kanssa Intiassa.

Palkan tulee kattaa perustarpeet

On kohtuullista edellyttää palkka- tasoa, joka on riittävä turvaamaan ihmisen välittömät tarpeet, kuten ra- vinnon, vaatteet ja katon pään päälle. Palkan tulisi riittää myös terveyden- huoltoon, muihin odottamattomiin menoihin, lasten koulutukseen sekä vanhuuden ajan turvaan.

Jos ihminen on vailla koulutusta, hänellä on oikeus odottaa tuloja, jotka mahdollistavat hänen lastensa koulu- tuksen. Jos hän on käynyt edes jonkin verran koulua, hänellä on tarve ansai-

ta riittävästi kouluttaakseen lapsensa edes yhtä pitkälle ja jos mahdollista, hiukan pidemmälle.

Valtion terveyskampanjat turval- lisesta odotusajasta ja synnytyksestä ovat turhia, jos käsityöläiset ansaitsevat liian vähän voidakseen maksaa palve- luista, joilla taataan turvallinen syn- nytys ja äidin terveydenhuolto. Mikäli kaupankäyntitapamme ei mahdollista edes näitä perustarpeita, on parempi olla käymättä lainkaan kauppaa kuin olla osapuolena prosessissa, joka pitää köyhät köyhdytettyinä.

Jos nämä ovat asioita, joita pun- nitaan päätettäessä reilua palkkaa, tarvitaan työkaluja sen päättämiseksi, minkälainen tulo turvaa nämä tarpeet missäkin paikassa. Elinkustannuk- set ovat yleensä kaupungissa kor- keammat kuin maaseudulla. Vaikka käsityöläisillä eri puolilla maailmaa on samat tarpeet, niiden täyttämiseksi tarvittava rahasumma vaihtelee.

Virallinen köyhyysraja on farssi ja kansalliset minimipalkkatasot ovat joskus epäselviä tai epärealistisia. Suosittelisin kuitenkin, ettei mikään Reilun kaupan yksikkö maksa valtion asettamaa minipalkkaa vähemmän.

Intiassakin työväenliike on taistellut kovasti minimipalkkalainsäädännön puolesta. Heidän työnsä on otettava tosissaan.

Muut etuudet

Vielä tärkeämpi on kuitenkin kysy- mys muista etuuksista. Intiassa sääs- törahasto voi tarjota todellista toivoa vanhuudenajan tuloista. Työnantaja ja työntekijä säästävät yhtä suuren summan yksityiseen tai valtion yllä- pitämään rahastoon. Jäädessään eläk- keelle tai muusta syystä pois työstä, työntekijä voi nostaa säästetyn rahan kerralla ja on oikeutettu vaatimatto- maan eläkkeeseen loppuiäkseen. Olen nähnyt rahasto-ohjelman vaikutukset leprasairaiden yhteisössä Etelä-Inti- assa.

Ilmainen koulutus tai työntekijöi- den koulutusohjelma vaikuttaa koko- naistuloon ja parantaa työntekijöiden asemaa. Sairausvakuutus tai tuettu terveydenhuolto on myös tärkeä palk- kauksen liittyvä etuus. Koulutukseen ja terveydenhuoltoon usein menisi enemmän rahaa kuin koko perheen ruokkimiseen. Jos terveydenhuol- toa saadakseen on lainattava rahaa korkeilla koroilla, velkaa maksaa vielä seuraavakin sukupolvi.

Työajat ja -olot

Myös työaikoja ja työolosuhteita on pohdittava. Maataloudessa päiväpal- kalla työskentelevät tekevät yleensä pitkää päivää vaikeissa olosuhteissa. Jos turvatuissa työoloissa työskente- levä käsityöläinen tienaa vähemmän kuin maatyöläinen samalla alueella, se saattaa johtua siitä, että hänen työpäivänsä on lyhyempi tai fyysiset olosuhteet ovat paljon paremmat.

Työajoista puhuttaessa oleellista on myös ero sesonki- ja kokopäivä- työn välillä. Joillakin alueilla Intiassa maatyöläisten työkausi on lyhyt. Vakituksessa työsuhteessa oleva käsityöläinen saattaa ansaita päivässä vähemmän, mutta on taloudellisesti turvatummassa asemassa, koska tekee

kokopäiväistä ja säännöllistä työtä. Kuluttajan tulisikin tiedustella myös Reilun kaupan tilausten pysyvyyttä ja säännöllisyyttä.

Reilu palkka on siis moniulottei- nen kysymys. Tiedostavan kuluttajan on kysyttävä monia kysymyksiä, mutta ennen kaikkea hänen pitäisi varmaankin olla valmis maksamaan enemmän varmistaakseen artesaanille paremmat tulot. ☆

Jacqueline Bonney

Kirjoittaja työskentelee Maximising Employment to Serve the Handicapped (MESH)-järjestössä. Hän työskenteli tois- takymmentä vuotta Bethanyn leprasai- raiden yhteisössä, jossa valmistettuja käsitöitä Pohjois-Suomen Pääskyt on tuonut Suomeen 20 vuotta.

Maailmankauppalehti 20 vuotta sitten

Oululaisten suurhanke käynnistyy KANGASPUUT THANAPARAAN!

Lyhyesti: tarkoituksena on laajentaa Thanaparan käsityöosuuskunnan kudonta- ja ompeluosastoja hankki- malla uusia kangaspuita.

Ensimmäinen ja tärkein syy on Thanaparan työllisyystilanne. Viidestä käsityöosastosta kudonta- ja ompe- luosastot ovat olleet jo useamman vuoden ajan parhaiten työllistettyjä. Joskus niinkin paljon ettei kaikkia ti- lauksia ole voitu täyttää. Samanaikai- sesti kolmella muulla osastolla (kant- ha-, juutti- ja juuttikassi-) kärsitään tilausten puutteesta, puhumattakaan niistä kymmenistä kylän naisista, jotka tarvitsisivat palkkatyötä.

Suunnitelmana on siksi laajentaa kudontaosastoa melkoisesti: nykyisten 9 kangaspuiden lisäksi on tarkoitus hankkia yhdettoista uudet. 20 puut omistavalla yrityksellä on oikeus ostaa lankansa suoraan kehräämöltä. Se on paitsi halvempaa myös helpompaa: tällä hetkellä lähin kehräämö on varsin lähellä, mutta lanka joudutaan ostamaan monen päivän matkan päästä. Kangaspuiden lisäksi tarvitaan uudet loimipuut ja joitakin muita tar- vikkeita. Uudet puut vaativat hiukan tilajärjestelyjä, joten kevyttä lisäraken- tamista on myös suunnitteilla.

Thanaparan osuuskunta perus-

tettiin Pääsky-ryhmien tuella v. 1972. Itsenäisenä osuuskuntana, ilman vakituista ulkopuolista väkeä se toimii nyt neljättä vuotta. Tuotannon ja sen kautta muunkin toiminnan laajen- tamista ja tilausten vakiinnuttamista Thanaparassa pidetään osuuskunnan kehittymisen ja edelleen itsenäisty- misen kannalta hyvinkin tärkeänä ja ajankohtaisena. Resursseja laajen- nuksen toteuttamiseen omin voimin ei kuitenkaan ole, ehkä ei olisi vielä vuosiin.

Koska Oulun Pääskyt on ollut Thanaparan kanssa tekemisissä jo vuosikaudet, ja koska kangaspuuhan- ke vaikuttaa hyvin toteuttamisenar- voiselta, aiomme olla siinä mukana. Toistaiseksi olemme luvanneet 30 000

mk (luultavasti vähän vajaa puolikas hankkeen kokonaiskustannuksis- ta), mutta sen jo ensi syksyyn (-86) mennessä jotta rakennustyö pääsee käyntiin.

Hanna-Liisa

Kehitysmaakauppojen kauppalehti ja %-liikkeen toimintaryhmien kiertokirje 1/1986, lyhennetty

TOIM. HUOM. Vuonna 2006 bang- ladeshilainen Thanapara-osuuskunta on edelleen Pohjois-Suomen Pääsky- jen kumppani.

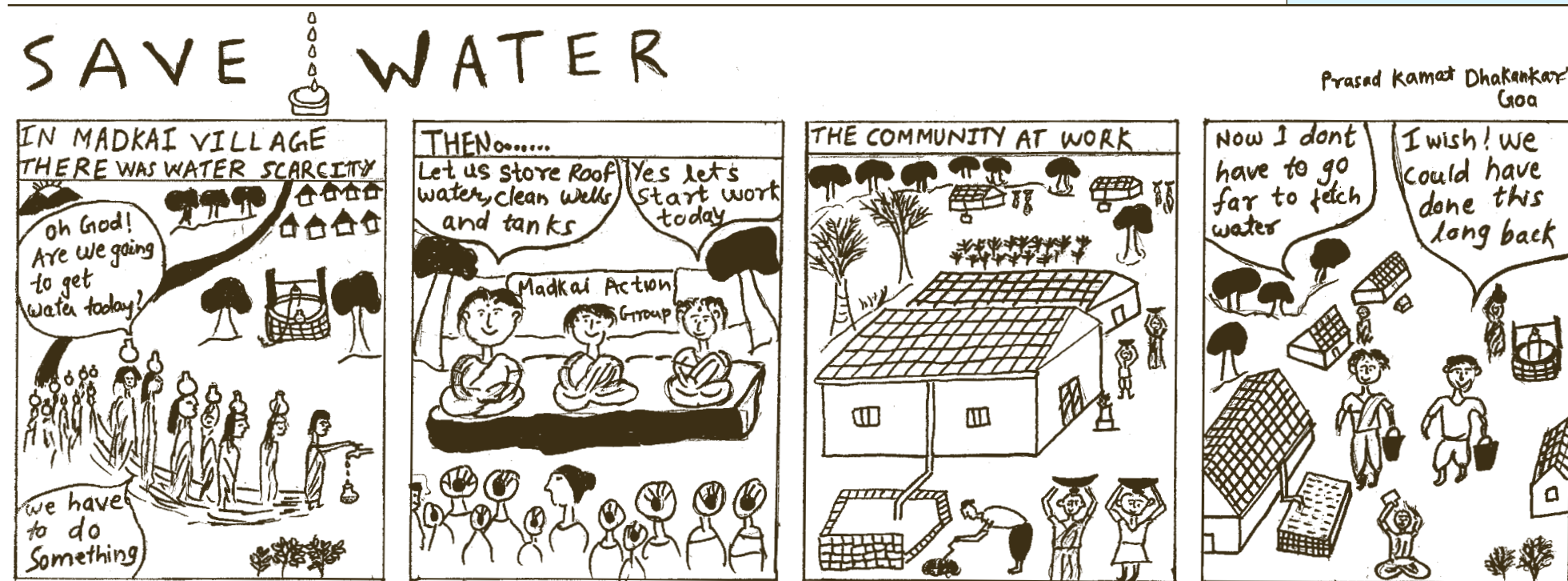
Sarjakuva veden säästämisestä

Madkain kylässä (Goa) oli vesipula ja kyläläiset päättivät tehdä asialle jotakin. He ottivat talteen sadeveden katoilta, puhdistivat kaivot ja vesisäi- liöt. Tämän jälkeen heidän ei enää tarvinnut kantaa vettä pitkiä matkoja. Heitä harmitti että he eivät olleet ryhtyneet toimeen aikaisemmin.

Piirtäjä Prasad Dhakankar on gand- hilaisen *Peaceful Society:n* aktiivi- jäsen. Tämän sarjakuvan hän teki osallistuessaan World Comics Indian ja Maailman sarjakuvat ry:n sarja- kuvatyöpajaan Madkaissa, Goassa, marraskuussa 2005.

Leif Packalén

Maailman sarjakuvat – Världens serier ry. World Comics – Finland web: www.worldcomics.fi

Reilun kaupan toimijat

Maailmankauppojen liitto ry

www.maailmankaupat.fi

- Suomessa toimivien maailman-kauppa- ja kehitysmaakauppayhteisöjen yhteistyöjärjestö
- Liiton jäsenet ylläpitävät reilun kaupan erikoismyymälöitä, joissa on myynnissä laaja valikoima kehitysmaissa oikeudenmukaisin ehdoin tuotettuja elintarvikkeita ja käsitöitä.
- Liitto ja sen jäsenet tiedottavat, kouluttavat ja toimivat monin tavoin kehitysyhteistyössä.

Reilun kaupan merkki, Reilun kaupan edistämisyhdistys ry
www.reilukauppa.fi

- Myöntää Reilun kaupan merkkiä ja valvoo sen käyttöä Suomessa sekä tiedottaa reilusta kaupasta
- Myynnissä mm. merkillä varustettuja avokadoja, ananaksia, appelsiineja, banaaneja, sitruunoita, viinirypäleitä, kahvia, teetä, suklaata, kaakaota, sokeria, hunajaa, myslä, riisiä, keksejä, täysmehua sekä jalkapalloja. Tuotteita myydään lähes joka marketissa.
- Jäsenenä 22 järjestöä, Maailmankauppojen liitto yhdistyksen perustajajäseniä.

Reilun kaupan puolesta Repu ry

www.repu.fi

- Edistämisyhdistyksen piirissä toimivien vapaaehtoisten henkilöyhdistys, jolla on paikallisyhmiä.

Kansainväliset toimijat

IFAT (The International Fair Trade Association) www.ifat.org
Perustettu 1989. Suurin reilun kaupan järjestö, jonka jäsenistönä on niin kehitysmaat tuottajia, maailmankauppoja, maahantuojia kuin muitakin tahoja.

EFTA (European Fair Trade Association) www.eftafairtrade.org
Perustettu 1990. Eurooppalaisten reilun kaupan maahantuojien järjestö.

NEWS (Network of European Worldshops) www.worldshops.org
Perustettu 1994. Jäsenenä olevat 13 Euroopan maan Maailmankauppojen liitot edustavat noin 2700 Maailmankauppaa, joissa on yhteensä noin 100 000 vapaaehtoistyöntekijää.

FLO International (Fair Trade Labelling Organization International) www.fairtrade.net
Perustettu 1997. Valvoo Reilun kaupan merkki -tuotteita ja tiedottaa niistä.

FINE

IFATin, EFTAn, NEWSin ja FLO:n yhteistyöelin, joka pyrkii vaikuttamaan päätösten tekoon mm yhteisen edunvalvontatoimiston kautta Brysselissä.

Maailmankaupat ja Kehitysmaakaupat Suomessa

Maailmankauppojen liiton jäsenkaupat aakkosjärjestyksessä paikkakunnan mukaan

Reilun Kaupan Tähti/A-Star Oy
Hämeentie 48
00500 Helsinki
p. 09-773 4323
tahti@kaapeli.fi
www.reilunkaupantahti.fi

Maailmankauppa Uusivaihde
Rauhanasema
Veturitori, Itä-Pasila
00520 Helsinki
p. 044 355 6701
uusivaihde@hotmail.com
www.uusivaihde.com

Maailmankauppa Kirahvi
Palokunnankatu 13-15
13100 Hämeenlinna
p. 03-654 4980
kirahvi@virpi.net

Maailmankauppa Kielä
Ivalontie 12
99800 Ivalo
puh./fax 016-662005
kiela.inari@luukku.com

Joensuun Maailmankauppa
Koskikatu 11
80100 Joensuu
p. 050-443 5503
mkauppa_joensuu@yahoo.com

Maailmankauppa Mango
Kauppakatu 5
40100 Jyväskylä
p. 014-216 431
mango@maailmankauppa.inet.fi
personal.inet.fi/yhdistys/mango/

Jokilaakson Maailmankauppa
Arja Paakkanen
Kumpulantie 15
42100 Jämsänkoski
p. 014-713 758
arja.paakkanen@saunalahti.fi

Kokkolan Maailmankauppa
Torikatu 13, 67100 Kokkola
p. 06-831 3264
klanmaailmankauppa@netti.fi

Kouvolan Maailmanpuu
myyntipisteet:
Maalaispuoti Peukalainen,
Hallitie 4, 46860 Anjalankoski
Nettikahvila Majakka,
Keskikatu 13, 45100 Kouvola
p. 050 574 4527/Tiina Saavalainen

Kuhmon Kehitysmaakauppa
Seurakuntakeskus
Kirkkotie 6-8, 88900 Kuhmo
p. 0400-295 966

Maailmankauppa Elämänlanka
Torikatu 17
70110 Kuopio
p. 017-261 4774
elamanlanka@jippii.fi
www.elamanlanka.fi

Maailmankauppa Sikitiko
Mymälä 016, Kauppahalli
53100 Lappeenranta
p. 05-415 3651
kehy.lpr@pp.inet.fi
yhdistykset.etela-karjala.fi/kemayh/

Lohjan Maailmankauppa
Kalevankatu 1
08100 Lohja
p. 019-331 646
kauppa@lohjanmaailmankauppa.sivut.fi

Kehitysmaakauppa Karibu
Kauppahalli
50100 Mikkeli
p. 015-369 133
mari.ylonen@e-ylonen.inet.fi
kemamikkeli@suomi24.fi

Juuttiputiikki
Hallituskatu 11 L 4
90100 Oulu
puh./fax 08-311 5189
putiikki@juuttiputiikki.fi
www.juuttiputiikki.fi

Hiirenkorva
Koulukatu 3
92100 Raahen
p. 08-221781

Maailmankauppa Elimu
Rovakatu 9
96100 Rovaniemi
p. 044 318 2188
elimu@maailmakauppaelimu.org
www.maailmakauppaelimu.org

Savonlinnan Kehitysmaakauppa
Olavinkatu 48
57100 Savonlinna
p. 015-514 456
kehitysmaakauppa@yahoo.com
www.geocities.com/kehitysmaakauppa/

Tampereen Kehitysmaakauppa
Kohmankaari 3
33310 Tampere
p. 03-344 6770
fax 03-345 0521
posti@kehitysmaakauppa.org
www.kehitysmaakauppa.org

Maailmankauppa Tasajako
Kehräsaari, A-talo
33200 Tampere
p. 03-222 8826
maailmankauppa@tasajako.org
www.tasajako.org/

Maailmankauppa Aamutähti
Eerikinkatu 5
20100 Turku
p. 02-250 2191
fax 02-251 7465
tumakaup@sci.fi

Rauhanpuolustajien Maailmankauppa
Alinenkatu 26 B
23500 uusikaupunki
p. 02-841 6532

Äetsän Kehitysmaakauppa
Kontintie 5
38300 Kiikka
p. 03-513 1221

Yhdistykset ja toimintaryhmät

Afrikan Tähti ry
Mannerheimintie 5 B
00100 Helsinki
p. 09-635 889
jrj_star@cc.helsinki.fi

Hyvinkään kehitysmaayhdistys ry
c/o Aimo Juhola
Uima-altaankatu 29
05820 Hyvinkää

Kajaanin kehitysmaayhdistys ry
c/o Päivi Turunen
Pihkapolku 25
87500 Kajaani

Kotkan Maailmankauppa
Naakantie 37
48230 Kotka

Lahden kehitysmaakauppayhdistys
c/o Jarkko Pylväs
Antti Korpin tie 4 D 24
00600 Helsinki
puh. 041-505 2745
jarkko.pylvas@helsinki.fi

Oulun eteläisen alueen maailmakauppayhdistys
c/o Anu Hilli
p. 050-552 4947

Uusi Tuuli ry (Estelle)
Aurinkotehdas
Kirkkotie 6-10
20540 Turku
p. 02-233 9313
laiva: 040-596 9918
fax 02-2371 670
uusituuli@estelle.fi
www.estelle.fi

ROVANIEMEN REILUIN!

- Maailmankauppa Elimusta löydät itsellesi tai lahjaksi
- ♦ makunautintoja: kahvia, teetä, suklaata...
 - ♦ muistikirjoja, albumeja, kirjepapereita...
 - ♦ yksilöllisiä sisustustuotteita: amppeleita, koreja, batiikkeja...
 - ♦ vaatteita ja kasseja
 - ♦ ekologisista pesuaineista – myös täyttöpulloihin

Elimussa tuotteiden alkuperä on tunnettu, ja kauppaa käydään ihmisiä ja luontoa kunnioittaen. Ostamalla Maailmankaupasta työllistät köyhimmistä köyhimpiä, kuten kehitysmaiden naisia ja työkyvyttään heikentyneitä ihmisiä. Työstä maksettuun palkkaan riittää perheen elättämiseen, eikä tuotteita tehdä lapsityövoimalla. Asiakkaana voit vaikuttaa!

MAAILMANKAUPPA
ELIMU

Rovakatu 9 • 96100 Rovaniemi
Avoinna: Ma–Pe 11–17 • La 11–15
www.maailmakauppaelimu.org

*Tervetuloa
käymään reilua
kauppaa Ro-
vaniemen keskus-
taan!*